

ROBEY és TÁRSAI

gazdasági gépgyármokok és mérnökök

Budapest, üllői-út 1. szám,

ajánlják

világhírű gőzgépeket, cséplőgépeket,

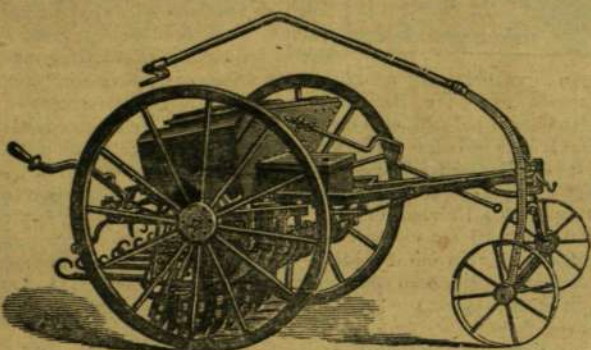
2 lovas sorvetőgépeket,

centrifugál szivattyukat, arató- és kaszáló-gépeket, lögerelyeket, konkolyválasztókat, szelelő- és szóró-rostákat, és minden más,

a gazdasági gépszakmába vágó eszközöket.

Elvállalnak minden gépjavítást, rétek öntözési és szárazra fektetési berendezéseket 1715

Árjegyzékkel kívánatra ingyen szolgálnak.

Alt esti sérvben szenvedők

az égyátalán ártalmatlan hatású sérvkezelésben Sturzenegger Gottlieből Heriban (Svájcban) meglepő gyógyszerrel találnak Számos bizonyítványt és köszönő-irat van a használati utasításhoz mellékelve. Kapható tégelyenkint 3 frt 20 krajczárral építő magán Sturzenegger G-nél, mint szintén Weis Józsefnél a szercecsen-gyógyser-tárban BÉCSBEN, Tuchlauben 27. sz. — Raktárak: For-mágyi F. gyógytára a boldi szűzhöz Pesten; — Mitl-bach Zsigmond gyógysercecsenél Zágrábban; — Pocher J. gyógytára a segélyző szűz Máriához Temesvárott.

MAGYARORSZÁG LEGNAGYOBB!!!
KÖLCSÖNKÖNYVTÁRA!
 BUDAPESTEN
LAFITE és ELSNER
 bécsi-utca 6. sz.

Jó és olcsó lábbeli kapható
TEMESVÁRY EMÁNUEL
 magyar lábbeli-gyárában
 Budapest, király-utca 1. sz.
 Különösen ajánlható:
Hölgyeknek:
 Topánkák, fűzőre, brúne-ból, lakk-orrú, szép tűzés-éktésével frt 2.70.
 Topánkák, gummi-csuggal brúne-ból, lakk-orrú magas vágással, finom kiállításban frt 3.—
 Topánkák, gummi-csuggal, erős chagrin- vagy borjúbőrrel, szögessétt és arófoltt dupla-talppal frt 3.30
Uraknak:
 Topánkák fényes- vagy bagaria-bőrrel, szögelt és arófoltt talppal frt 4.—
 Topánkák szálon-lakkos maicensi borjúbőrrel frt 4.50
 Vadász- és egyéb csizmák, bagaria- vagy fényes bőrből, arófoltt dupla-talppal frt 9.—
 Fű-topánka frt 2.30
 Leány-topánka brúne-ból vagy bőrből frt 2.—
 Gyermekek-topánka brúne- vagy bőrből frt 1.60
 Kimerítő árjegyzékek ingyen és bérmentve. — Levélbeli megrendelések postát-nánvt mellett a legjobban eszközöltetnek.

Látogató-jegyek

100 nyolcadr. levél monogrammal 80 kr. boríték	50	1000
100 finomabb papír aránylag drágább eljegyzési kártya borítékkal 1.50 kr. ugyanez leveleslakban „ 1.80 „ esketési kártya „ 2.50 „	50	1000
100 Eljegyzési vagy esketési kártyák kívánatra monogrammal is készí-tetnek és minden 100 darabnál 50 krajczárral több számítanak. nyolcadr. levél nével 60 król följebb boríték „ 65 „ „ nyolcadr. számla „ 50 „ „ kender-boríték „ 60 „ „ negyedr. levél nével 80 „ „ szállító levél nével 60 „ „	50	1000
1000 kender-boríték „ 2.80 szállító levél „ 5 — iv negyedr. levélpapír „ 7 frttól följebb nyolcadr. számlák „ 4 — negyedr. „ 5.50-tól „ nyolcadr. csimkártya „ 5 50	50	1000

Angol gyorsajtó-nyomda Budapest,
 gránátos-utca szerviták épületében. — Védéki megfizések utánvett mellett a legyorsabban teljesítetnek.

Legyezők nagyszerű választéka.

Divatserű óriás legyezők, melyek a napernyő is helyettesítik, nagyszerű arányúak, hatást kel-m-ből simák 1.50, 3 ft. fevénnyekkel 1.80-5 frtig, selyemből simák 2.30, 12 frtig, fevénnyekkel 2.80-30 frtig.

Fa legyezők változatos új nemű 35 król 5 frtig. Párisi bál legyezők 1.20 król 35 frtig. Bagariabőr legye-zők 11-15 frtig. Valódi teknősbélg legyezők 13-25 frtig. Elefántcsont legyezők 11-30 frtig. Eredeti chi-nai legyezők 25 król 30 frtig. —

Bokréták legyezők 180-8 frtig. Új törökű legyezők 1.80-8 frtig. —

Legyező-horogok (Chistolomus) 30 krajczártól 7 forintig. —

Ujváruvú helyővek, 1 forint 60 krajczártól 12 forin-tig, és igen kedvelt új helyővetsékek 2 forint 25 król 15 frtig.

Uj ruhány helyőruha-mentők, mely szalagok az alsó-ner helyet a helyőru ruhára varrta, azokat a nedvesség és ko-pát ellen mentik. Méreteje 30 kr.

Napernyők.

Kiseb-nagyobb, olcsóbb és finomabb, csak új nemű, jutányos árak mellett. — **En tout cas, sima nagy nyári napernyők.** —

Uri napernyők kiállításukon aránylag 1.80-30 frtig. —

Esernyők alacsony-szűrésű 2-4.50, selyemmel bevontak 4.60-10 frtig, legfinomabb 12 bordás 7.50-15 frtig. —

Összerakható, bot gyanánt használ-ható uti esernyők 11-15 frtig. —

minden gondolható nemű: gyermek-és fiúbotok 25-70 kr., természetes fabotok 25 król 2 frt. 50 krig, elegánsabb kiállítású botok 1 frttól 15 frtig, lovagló- (csibuk-) botok 2 ft 50-1 frtig. —

Tör (státus) botok 1.80-15 frtig és változatoságban ajánlják.

KERTÉSZ és EISERT Budapest Benffy utca 2. Irábeli megfizések gyorsan teljesítetnek! Árjegyzékek bérmentve.

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési feltételek: **VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK** együtt: egész évre .. 12 frt fél évre .. 6 *

Csupán a **VASÁRNAPI UJSÁG:** egész évre .. 8 frt fél évre .. 4 *

Csupán a **POLITIKAI UJDONSÁGOK:** egész évre .. 6 frt fél évre .. 3 *

12. szám. — 1876.

Budapest, márczius 19.

XXIII. évfolyam.

GINO CAPPONI.

1792-1876.

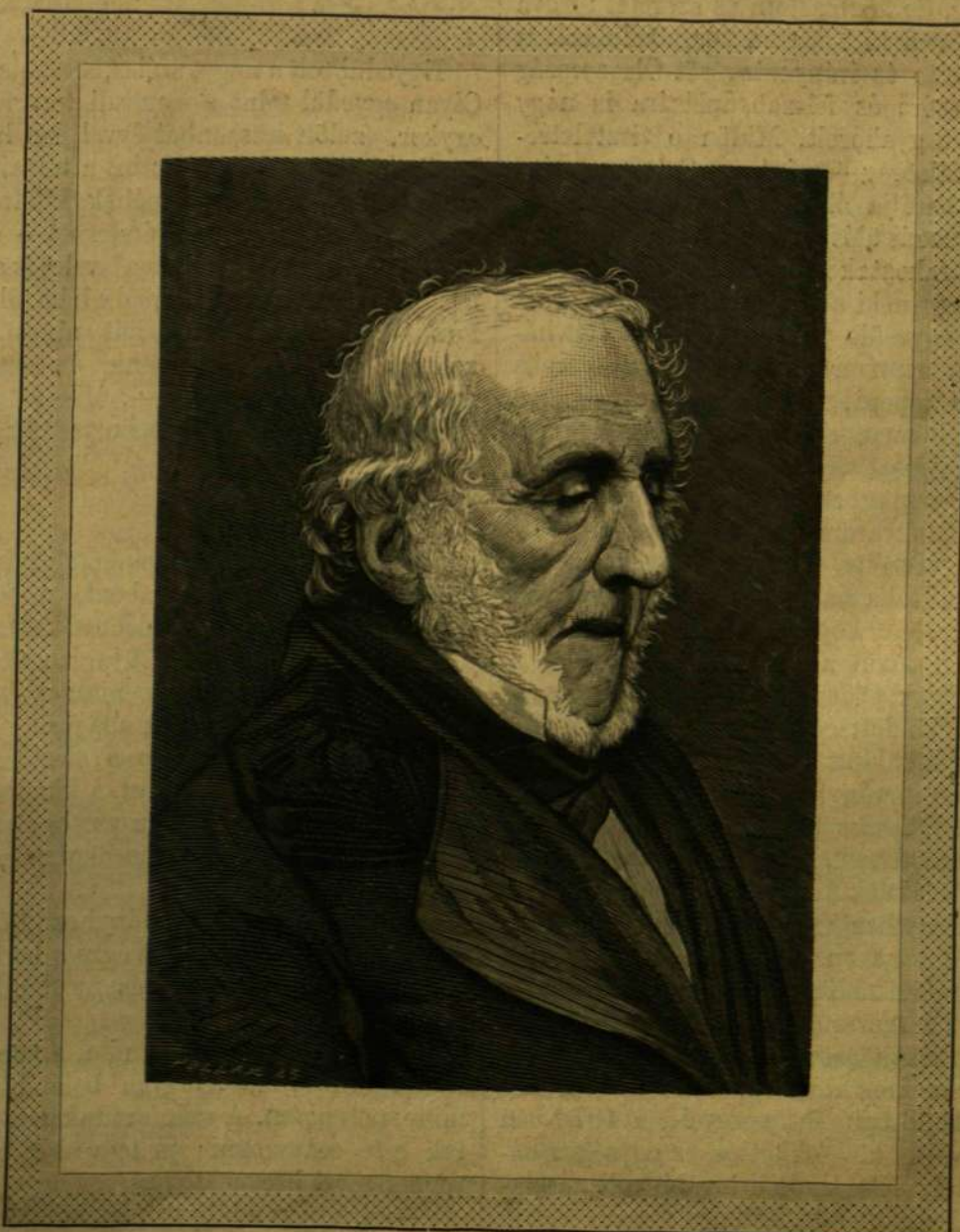
A LIG olvastuk Gino Capponi nevét Kosuth Lajos legutóbbi levelében, Deák Ferencz nevével kapcsolatban: már a másik héten egyik francia képes lapban szintén egymás mellett találjuk az olasz és magyar hazafi arczképét, kiket a párizsi „Monde illustré“ szembe állítva mutat be olvasóinak, s a versetesség, a nemzeti gyászt mind a két országban élénk színekkel és rokonszenvesen ecseteli.

Gino Capponi szintén a folyó év elején hunyt el, s benne Olaszország egyikét vesztette azon nagy és nemes szellemeknek, kik évtizedeken át szakadatlan küzdelemmel munkálkodtak, darabokra szakadozott hazájok egyesítésén. Mint költő, mint publicista, mint politikus egyaránt a legszebb jellemek, a legnemesebb és a legönzettebb hazafiak közé tartozott, s ha Olaszország egyesítésében a politikai és diplomati dicsőség oroszlanrésze Cavourt illeti is: Capponi mindenkor úgy fog emlegettetni, mint az „Unita Italia“ egyik hőse, ki műveivel és levelezéseivel a legnehezebb időkben is ébren tartotta a függetlenség és nemzeti egység vágyát. Nem egyedül állott e nagy cél szolgálatában; egy egész irodalmi kör működött hosszú időn át, míg eljött az idő, hogy az apró államok egygyé olvadhattak. De oly sokan elhunytak a hosszú harcz alatt, a nélkül, hogy a végeredményt megérhették volna. Capponi azonban megérte azt is, hogy az egyesült Olaszország senatusának tagja gyanánt Rómában vehetett részt hazája törvényhozásában.

A florenzi nemes családok egyik utolsó sarja Florenzben halt meg, a hol született. Ritka szép kort ért, mert 1792-ben születvén, élte nyolczvanegyedik évében hunyt el. Három-négy emberöltő munkájában vett részt a dús palotájában, nagyszerű villában állandó találkozója volt Olaszország legkiválóbb szellemeinek. Oly szabad és oly szives vendégszeretettel fogadta elv-barátaikat, mely minden lekötöttség nélkül vonzott körébe mindenkit, a ki Olaszország egyesítésének és ujászületésének nagy művében részt venni ohajtott. Az ő körében a társalgás a szónoklati és történelmi tanulmányokon kívül mindenről

folyt, a mi Olaszország felszabadításának lassu, de szakadatlanul folyó munkáját előmozdithatta. Az idegen jármot megtörni és lerázni: ez volt életének egyetlen célja és gondolata, mely egész lelkét betöltötte. Capponi marquis neve, mely legelőször törte át a politikusok és uralkodó családok által vont határokat s legelőször egyesítette az apró tartományok lakosait egy nemzetté.

Az erős és szenvedélyes honszerelem kétségkívül magában foglalja a haza ellen-

GINO CAPPONI.

Izlés és takarékoság!

A legdiszesebb divatlap

BUDAPESTI BAZÁR

megjelen a Franklin-Társulat kiadásában.

Divatrésztében a „BUDAPESTI BAZÁR“ ad minden szá-mában mindennemű, a divat és női munka körébe eső illusztrációkat, szakértő ma-gyarazatokkal és divattudósítással. Felváltva egyik számban nagy szabásúakat, másikkban eredeti természetes szabásmintákat papírból kivágva. Gyönyörűen sze-nezett divatképet — több alakkal — minden számban. Minden, a divat, nőimunka és háztartás körébe vágó cikkeket végezt megrendelési közbenjárást eszközöl a szerkesztőség, hová a megrendelési levelek utasítandók (Budapest szerviták háza III. emelet). Kedves előfizetőink a lapunkban foglalt számtalan öltönmintákról szintén a szerkesztőséghez intézett megkeresésre: teljesen kivágott szabás-mintát kaphatnak.

Szépirodalmi részében a „BUDAPESTI BAZÁR“ min-den száma ad eredeti és fordított beszélyeket, költeményeket ismert nevű írók tollából. Érdekes, mulattató és tanulságos tárcacikkeket; a fővárosi élet szemlé-jét, sat. A lap borítékján hírszekrényben minden érdekesebb mozanatot a társas-élet irodalom és művészet köréből. T. olvasóinknak tért nyitunk hasznos és tré-fás kérdésekre és feleletekre. A „Kis gazdaszony“ rovat megfelel címének. Szer-kesztői levelezés, a divat körébe vágó hirdetések sat.

Király János, felelős szerkesztő.
Komócsy József, főmunkatársa.

Előfizetési ára:
 Félévre 5 frt.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.

Az előfizetési pénzek a „BUDAPESTI BAZÁR“ kiadóhivatalához küldendők („Franklin-Társulat“ Budapest, egyetem-utca 4. szám.)
 Védéki előfizetők legelőszörben postatalálvánnyal eszközölhetők.

A FRANKLIN-TÁRSULAT
 magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelenő és minden könyvtárunknál kapható:

ADOMÁK ÉS JELLEMZŐ VONÁSOK
 a forradalom- és honvéd-életből.
 (8-rét, 182 lap) füzve 80 kr.

A méter-rendszer megismerttetése
 annak mértékneveinek leszármaztatása és a régi mérték-rendszerekkel való összehasonlítása.

A földmivelés-, ipar-, és kereskedelemügyi m. k. ministerium 1874. évi 9334. sz. a kiadott rendeletének kivonatával bővített és sok példával magyarosított

hossz-, tér-, köb-, ür-, súly-, erő- és

ÁR-TÁBLÁZATOK.

Az új méterrendszerrel a régi mértékre és a régi mértékrendszerrel az új mértékre való átszámítására.

A törvényes viszonyszámok alapján kiszámítottá és összeállítottá:

HERZOG ÖDÖN,
 főmérnök a m. k. államvasutaknál.

Ára füzve 2 frt.

ségeinek gyűlöletét, minden elnyomott nemzetnél. Capponi épen akkor vakult meg 1840-ben, midőn hazáját, Toscanát az ausztriai seregek elfoglalva tartották. Vak-ságában egyetlen vigasztalása volt: leg-alább nem lát többé — mondá barátinak — osztrákokat. Munkálkodását azonban ekkor sem szakasztotta meg. Írt tovább, tollba mondvá, leveleket a politikai tevékenység és tudományos buvárlat embereinek, cik-keket a szemlék számára, kivált az „Anto-logia“ czimű gyűjteménybe, melyet maga alapított. E kisebb dolgozatok mellett nagyobb művei is készültek, leginkább történelmi tanulmányok, melyekben az irány tisztasága a gondolatok őszinteségével s a szabadság és igazság szenvedélyes szere-tetével egyesült. Még vakon is nagy uta-zásokat tett. Nem láthatta ugyan a fájak képét, a természet szépségeit, az élet formáját: de az emberekkel érintkezve megismerte Franciaország, a német álla-mok, Hollandia és Angolország legkiválóbb szellemeit. A mit az angol Johnson, meg-vevte a touristik természetbámulását, haj-lamból és kedvtelésből tett, ugyanazt tette Capponi kénytelenségből: kizárólag az emberek tanulmányozásával foglalkozott. Fejedelmek, államférfiak, a legnagyobb nevű tudósok s a leghíresebb írók minden országban rokonszenvesen fogadták e vak embert, de a mellett oly tisztelettel is, mely épen megillette magán erényeit, haza-fiai érdemeit, feddhetetlen jelleme szigorát és szelleme emelkedettségét.

A mint szülőtartomány, Toscana, 1850-ben felszabadult, Capponi lett az államtanács elnöke, majd mint képviselő és mint senator gyakorolt nagy befolyást a közügyekre s bár nem Cavourral mérkőző nagyság, de közbizalom és szeretet tárgya volt, mint a ki Toscana felszabadulását is elősegítette és irányozta, sőt Olaszország egyesülésére és felszabadulására is nagy befolyást gyakorolt. Midőn e tiszteletre-méltó, vak öreg — mint egy Cato censorius — két barátja által vezetve megjelent a törvényhozás ülésének kezdetén: a pártok mind sorakoztak előtte s fővegeket levéve adták meg neki az érdemlett tiszteletet.

Az egyesült Olaszország sem volt há-látlán a nemzeti törekvések régi bajnoka iránt: Capponi, mint az olasz senatus tagja halt meg, s temetésekor oly tisztele-tet és gyászt fejezett ki iránta hazája, mely aránylag csaknem versenyez azzal, a mint Magyarország Deákok megtisztelte és meggyászolta. Temetése közgyász volt, melyben Italia halála fejedelmi módon volt kifejezve. A koporsó után az elhunyt rokonain kívül a király szárnysegéde, a miniszterek, Olaszország minden tartomá-nyának küldöttségei, a senatus és képvi-selőház kiküldött tagjai, a királyság vala-mennyi törvényhatóságának, az olasz hadsereg összes hadtesteinek, a tisztvise-lők testületeinek, akadémiaiknak, minden-féle iskoláknak képviselői ott vonultak a gyászmenetben, melyet óriási közönség vett körül a menet előtt és után.

Capponi marquisban az utolsót is elte-mette Olaszország azok közül a nagy fiai közül, kik a szent szövetség határozatai óta soha meg nem szüntek küzdeni, míg nem 1866-ban Velenczével, s 1870-ben Rómával is kiegészítették az egységes ha-zát, mely félszázadnál tovább volt zászla-jukra írva: „Unita Italia.“

— r — s.

A P É N Z.

Egy nyomorult aranylemezek,
Egy nyomorult ezüst-darab,
— Lapokra pár betűsöke metszve —
Melyet szolgánál, farag, —
Melyet a gép fényesre présél,
Átolvaszt százszor a kohó —:
Ez játszik a bölcs ember-ésszel,
És ezt imádjá a bohó!

Ma czímeres baromnak ára,
Holnap már lelkeket fog, ad, —
Gyilkot bérel ma éjszakára,
Holnap szerelmet, esőkokat...
Hogyan ne? hisz' nem látai rajta
A szennyet, vért, a könnyeket,
S a pénz olyan büvész fajta:
Jót, roszt szépen eltemet.

Boldogság, — kín, — a szív szerelme,
Üdv, kárhozat, — trón és bitó —:
— Ha porba' esűsz' a szárnyas eszme —
Minek hát akkor ennyi szó?
Keresztet e szók halmazára,
S az új élet szótára kész;
Ha mindemek egy már az ára:
Legyen egy szónk: a pénz, a pénz!

— Mit fájjalod, hogy rongy az ember,
Hogy szíve, lelke csak szemét...
Adhat, vehet — van pénze tenger, —
Uszhat a kéjben, s ez elég.
A vásár vonz, — s harmincz ezüsten
Már Judás szép vásárt kötött:
Csak egy istent adott el, s rögtön
Nyert rajta millió ördögöt.

Szabó Endre.

A CSUDÁLATOS TÖRTÉNET.

(Nagymama meséje.)

Írta Baksay Sándor.

XI.

Egyedül volt a nagy, széles, sötét utcán. Olyan egyedül mint a somosi temetőben egykor, ezeltől huszonhat évvel, két hetes korában. Olyan egyedül mint a tolvajpille a kas előtt, a kinek a méhek kitették a szűrét. Hiszen sokat ábrándozott ő erről az állapotról. Azt a moecos levelet is azért írta, hogy lerázza a nyakából a hála kilencz fontos koloncját. Most hát nincs már kolonc, nincs akadály senki és semmi: mehet előre, magasra — —. Mikép? Ész-szel, okossággal. Az ember olyan lény, a melynek esze van.

Az ám.

Hát még a pénz?

Már pedig az ő pénze, kötelezvényei, féltett okiratai mind odabent, a feltört ajtaju szobában; az gazdálkodik bennök a ki akar. (Ne félj jámbor! A jurátusok épen e pillanatban peccsételik le ajtódat és két theologus deákat állítanak oda örül.)

E gondolatra elhagyta a sirást. Ugy sem való az olyan emberhez, a kinek esze van. A hajót ugyan erősen parthoz csapta a szél, de ki lehet belőle hordani mindent. Azután nagy a világ.

Futott a városi kapitányhoz. Döröm-bözött az ajtaján sokáig. Végre a kapitány ur kinyitotta az ablakot és megkérdezte: ki az?

Mikor a nevért megmondta, a kapitány lehurogatta. „Mást tegyen bolonddá do-mine, ne engem. A szénior urak nem szok-tak este csavarogni; jó lesz haza búczo-rogni, mert becsukatom.“

— De nem adját meg az kapitány ur, mert nekem az ajtómat feltörték, magam

ki vagyok zárva, s ezóta a deákok mindent felforgattak ott. Tudja mennyi pénz áll a széniornál; a magam pénze, az iskola pénze... Ön lesz a felelős a kárért.“

A kapitány tréfára fogta a dolgot, azt hitte, hogy valami bekapott pátriótával van dolga.

„Sohase izéljen a miatt domine! soha-sem loptak még a spiríték egyebet fabak-ternél; azt sem a kollégium kapuin belől. Csak menjen haza nyugodtan, mászszon be a falon, aludja ki a krapulát — majd meg-lássa reggelre rendben lesz minden.“

„De hallja az ur, nekem jöjjön velem most mindjárt, töresse be a kaput, és biz-tosítsa a vagyonomat.“

„Azt a bolondot nem teszem domine, hogy oda bemenjek. Nincs nekem ahhoz annyi emberem. Hanem ha elmegy a ge-nerális urhoz és katonaságot kér tőle, ak-kor nem bánom, elmegyek. Hanem akkor is domine menjen elől, én majd sereghajtó leszek. A vezényletet viszem.“

Tázlári fogait csikorgatta, örvöngött, kiabált. Szidta a kapitányt, hogy lopja a várost, mert ingyen huzza a fizetést.

Erre a kapitány is tüzbe jött, kiáltott az őrzártnak; a bakterek nyakon fogták és bevitték a városházához.

Másnap reggel elővezették a főbíró elé, — ott tudtára adták neki, hogy befoga-tását maga okozta. Egyébiránt minden va-gyona leltározva letétezt már a városházá-nál, átveheti a mikor tetszik; utasították arra is, hogy diák adósa névsorát adja át 24 óra alatt, melytől számítandó 24 óra múlva követelése ki fognak fizettetni.

Mikor ez megvolt, elment a püspök-höz. El sem kellett mondani panaszát, a püspök értesült már mindenről, és vizgasz-talni igyekezett.

„Azoknak, a kik az istent félik, min-denek egyformán javokra vannak édes fiam. Azok az ifjak helytelenül cseleked-tek, mert az ítéletet senki sem bizta rájuk. Nekik nem volt joguk valakit az anyaszent-egyházból kirekeszteni. Nem. Azt még a superintendentia sem teheti. Egy illeték-telen ítélet miatt bizony nem kell magadat elbusulnod.“

De ő elégtételt kér, vizsgálatot, meg-torlást.

„A megtorlás szó nincs a keresztényi konkordanciában; a mi a vizsgálatot illeti, az a rektorprofesszor dolga.“

Tehát rendeljen vizsgálatot a rektor-professzor.

A rektorprofesszor is kedvező választ adott.

„Nyugodjék meg ön. Azok a törvény-szék paródiázó urak számolni fognak azért, hogy az iskolaiszék jogkörébe avatkoztak. A mi önnek becsülete helyreállítását illeti, azzal nem szolgálhatunk. Rövidséget ön nem szenvedett, mivel szénior fizetését már felvette. Hivatalába visszaállítani önt nem volna opportunus dolog. De felesle-ges is volna, mivel mire ez megtörténhet-nék, az év akkorra lejár.“

No hát majd segít a főkurátor. Elment hozzá tisztelegni harmadik falu ellen.

A főkurátor humoros ember volt.

Összezsapta a kezeit és jól szinlelt ré-mülettel kiáltott Tázlári elé.

„Az ég szerelme! hogy jön ide ked-ves ur fényes nappal!“

Tázlári hozzáfogott betanult mondó-kájához, de a gróf félbeszakasztotta.

„Az ég szerelme! ne tegyen szeren-csétlenné kedves ur —“

„Nem értem méltóságodat.“

„Köszönöm kedves ur! nem ért!

Hanem ide jön engem kompromittálni. Mintha nem tudnám a kollégiumi ifjuság kemény tilalmát: meghagyatik a magyar-orzsági reform. egyház minden méltósá-gainak, ugymint püspökeinek és főkurá-torainak, espereseinek, mestereinek, lévi-táinak és harangozóinak, hogy önt fejvesztés terhe alatt be ne fogadják házukba. Hát hogy merjek én ilyen tilalom ellen vétetni? Hátha mármost engem is letesz a hivata-lomból a nemes ifjuság! Jujjuijui! Távo-zék ön, vagy kénytelen leszek menekülni.“

Tehát csak távoznia kellett a főkurá-tortól is. Akkor visszament Debreczenbe, és ott tartózkodott még két hónapig. Ez alatt minden adósságait behajkászta. Nyag-gatta az adósaít, hogy az utczára sem mertek kilépni. Meg is fogadta a civis, hogy nem vészen többé deáktól kölcsönt.

Azt mondják többet elvitt tizenötezer váltó forintnál.

XII.

Zsellér Gedeon nyugtalanul várta a híreket Debreczenből.

Minden harmadnap beszaladgált a pos-tára, és minden harmadnap visszajött üresen, és zúgolódva a postások ellen, a kik elsikkasztják a fontosnál fontosabb leveleket. Bánta nagyon, hogy legalább egy ezüst huszast nem küldött levélvált-ságra, mert a deák sajnálja az ilyenekre a pénzt.

Egy napon még sem fáradt hiába. Levelet kapott, de nem Debreczenből, hanem az alispántól.

Ugyan mi köze lehet vele ekkora urnak? Az alispán leveléhez egy latin szövegű másolat volt mellékelve V. megye főszol-gabirájától.

Gedeon végig futotta a latin levelet, s bosszusan vágta az asztalhoz. Azután fel-vette és bevetette iróasztala fiókjába.

Csak azt várd, míg én jelentést teszek rólad!

Felhagyott a posták további zaklatásá-val, e helyett újain és ajtaján nyugtalanul számított a Szent Bertalan napját. Ez a deák-oszlás napja Debreczenben.

Mikor ez a nap is elmúlt, szomszédolni kezdett a közel falvakban, hogy mihama-rább találkozassék a haza szállingózókkal.

Végre egy heti szomszédolás után megragadott a negyedik falu ellen két szup-likáns deákat. Hiába szabadoztak, hogy nekik nem lehet egyenesen Somosdra menni, mert utirendjök szerint még valami tíz helyet kell utba ejteni és ott mindenütt requirálni. Belekerül egy hét, míg So-mosdra jutnak. Bánta is ezt Gedeon! Bele-kötött az utirendjökbe. Látszik, hogy a ki készítette, sohasem járt ezen a vidéken.

Mekkora kerülő az! Befogta a lovukat a taligájukba, felültezt két oskolás gyereket (megbecsülhetetlen kincs faluhelyen az oskolásgyereket), hogy hajtassanak el So-mosdra. Majd ök egyenesen mennek gyalog, erdők és hegyek között.

Utközben elmeséltette magának a deb-reczeni eseményeket. Elmondatta velök az ítéletet kétszer-háromszor, hogy mire haza értek, tudta szóról szóra az egészét.

Otthon annyit sem engedett meg a két deáknak, hogy a csizmájáról leverje a port, a hogy illett volna. Vitte őket egyenesen

Ákhábné szobájába, a hol a kis Ákháb Róza asztalterítéssel foglalkozott.

Olyan sarju-leánya volt már, kit szél-tíre kezdtek leányasszonynak hívni. Ákhábné eleget is tiltakozott e miatt. Nem leányasszony az még. Gyerek az még. Senki sem hitt neki.

Legkevésbé maga Róza leányasszony, a ki csak azért is beszédbe állt minden-kivel, hogy minél többször hallja magát leányasszonynak ezimeztetni.

„Diadal, diadal, Róza leányasszony! Örök diadalma a szent igazságnak. A debreczeni főiskolai nemes ifju-ság nevében. Mi a debreczeni...“

„Annyit sem tett meg, hogy bemutatta volna a deákokat, a kik ott állottak mö-götte az ajtóban, szemérmes képpel és poros eszímákkal. Mondta az ítéletet, mint a karikacsapás. Lélekzetet sem vett, míg el nem végezte:“

... általadattatol a sátánnak a te testednek veszedelmére.“

„Köszönöm Zsellér ur!“ felelt Róza mosolyogva. „Köszönöm! A debreczeni nemes ifjuság nevében általadattatol a sátánnak testemnek veszedelmére: ilyen köszöntőt érdemlek én a nevem napján?“ (Szeptember 4-ke volt.)

„Micsoda? Hát nevenapja van a leányasszonynak? Akkor még egyszer elmondom. A debreczeni főiskolai nemes ifjuság... stb. stb. ... általadattatol a sátánnak a te testednek veszedelmére. — Dix.“

— „Most pedig“ — szölt gyön-géden a leányhoz közeledve — „fogadja jó kívánatimat. Legyen életének minden napja oly boldog és vidám, mint nekem ez a mai nap.“

„Ne adja azt az isten!“ szölt közbe komolyan Ákhábné, ki az ifjak mögött észrevétlenül megjelenve, végig hallgatta és megértette az ismételve kihirdetett ítéletet.

„Ne adja azt az isten! A káröröm bűnös öröm. Bűnös örömben nincs boldogság.“

„Nem, asszonyom“, felelt a káplán kezét csókolva, „nem örülök, — no nem is búsulok a kárán; de örülök, hogy azok-nak a derék fiuknak volt bátorságuk kifü-sztölni a rókat. Derék fiuk! Méltó utódaim! Éljen Debreczen! Éljen a nemes ifjuság! Éljen a dicső Tömérdekh Pál! Éljen az erkölcsös Dörömböző! Éljen Istób Elek a jó ember! Éljen a becsületes Kova Jákob székegy nemzet! Éljen a nemes Haramia Laci! Kedvem volna tánczra kerekedni, ha a kánon nem tiltaná.“

Tánczolni ugyan nem tánczolt, hanem a lépései, melyekkel a konyhába kirozott, határozottan kánonellenesek voltak. Ott minden engedelmekérés nélkül megpillan-tott egy tányér palacsintát, azt kézrekeri-tette, és a deákokat a folyosón előlegesen megvendégelte.

Ebéd közben a jövevény ifjak is szóhoz juthattak, és beszédjökbe kitűnt a dolog sötétebb oldala is. A deák törvényszéket igazi törvényszék követte. Vizsgálat, val-latások, kihallgatások és ítélet. Az egész ifjuság általában megdorgáltatott. A főbb bűnösök (az egy Haramia Laci kivételé-vel, a ki még jókor kivethette bizonyítványát — könnyű neki mert urfi) keményen meglakoltak. Szolgák börtönre, vigil, botos, apparitor egy évi jótétemény vesztésre ítéltettek. A jurátusok hivatalaikat vesz-

tették, s a további előléptetéstől elmozdít-tattak. Így Tömérdekh Pál is, ki az egész zenebona bűnét magára akarta vállalni, elesett a szénioriságtól. Igaz, hogy már akkor egy fényes egyház lekötözte lelké-szél: de mégis csak súlyos büntetés az, ha kénytelen az ember leélni egy egész éle-tet a nélkül, hogy csak egyszer is elmond-hatná: „Mikor ÉN debreczeni szénior voltam.“

„Mindez azonban semmi!“ toldá a másik vendégifju, — „ez az ítélet csak a látszat és a helytartótanács kedvéért volt hozva. A neheze még ezután következik:“

„A mennyiben pedig testületüknek — már mint a jurátusi testületnek — példát-lan éretlenségéből egyházból való kirekesz-tési hatalmat, minővel egyedül a zsinat bír, merészeltek tulajdonítani; — mivel ezen igények alatt hierarkikus törekvé-sek lappanganak, mely törekvések az egy-ház alkotmányát és békéjét veszélyeztet-hetnék, és a világi uraknak és oszlop-embereknek gyanuját és féltékenységét méltán felbrazhathetnek: nevezett ifjak jövedőre is — bármely eklézsiá hivatal-ban légyenek, — egyházi felsőbbségük különös felügyelete alá helyeztetnek.“

„Éljen a nemes Tömérdekh Pál! Él-jenek az igazság mártyrjai!“ szölt a káplán ragyogó szemekkel.

„Még nincs vége, — mond a vendég ifju. — Az x-i egyházmegye esperese is me-kerestetett, hogy bizonyos Zsellér Gedeon izgága káplán, mint bünszerzőt érkeke-nyen megfenyíteni ne terheltecsék.“

„Akkor éljen Zsellér Gedeon is! Éljen az izgága káplán, akáki légyen! Leg-alább nem vádol a lélek, hogy magam szá-razon maradtam, míg mást vizre vittem.“

(Meg is kapta a magáét. A konsisto-rium ötlet is felügyelet alá helyezte, és egyszersmind tudtára adta, hogy ha még egyszer bármely főiskola ügyeibe avatko-zik, ne számítson alkalmazásra az egyház-megyében.)

„Mondtam uramöcsém,“ szölt Ákhábné az asztaltól — „a káröröm nem istennek tetsző öröm. Sohasem árthat úgy másnak, hogy azzal magának is ne árton az ember.“

De ez a megjegyzés nem akadályozta Ákhábnét abban, hogy a Majzonet híres munkáit, melyeket férje Áronnak szánt, oda ne ajándékozza Gedeonnak.

Ez időtől kezdve Zsellér Gedeon egész tekintélylyé vált az egyházmegyében. A rektorok, a ki csak verset tudott írni, — pedig tudnak azok mind — elmés ver-sekben üdvözölték. Keszeg uram, a traktus csonkabonka poétája, egy maga kétszáz sorból álló ekhós verset írt a tiszteletére, ilyenformákat:

Ki az kinek keze Tiszántul is elér? (Ekhó: Zsellér.)

Ísmét:

Mely nagy seb! hol az fr, melytől beheged a?
(Ekhó: Geda.)

stb., stb.

Az éltebb papok, a hol elfoghatták névnapon vagy hetivásári alkalommal, szo-rongatták a kezeit, és ismételték vele a debreczeni események előadását.

Magában a faluban is nagyobb tiszte-letben részesült, mint a mennyi egy káplánt szigoruan megilletetne:

a suhancz gyerekek a kanászos adon-isten helyett egész becsületudólag köszön-tötték, mint valami igazi lelkipásztort:

„szerencsés jónapot adjon az uristen kigyelmednek!“

a hajdon leányok kezét csókoltak neki;

a szomszédfalubeliek eljártak a predikációra, és szemébe is megvallották, hogy különben megpredikál, mint az ő tulajdon Tiszteletesük, noha az is nagylelkű ember;

kurátor és prezsbtyerek illően kopogtatva, levett kalappal, és fog közül kivett pipával léptek be ajtaján:

mind olyan nemei a megkülönböztetésnek, melyek egy káplánt sehogysem illetnek.

Az Ákháb-gyerekek sem tekintették már háziellenségnek, nem bujtak előle, nem ijegették vele egymást, mint eleinte, sőt holmi apró szolgálatok által (vizima-

Budai árvizképek.

Ismét három árvizképet mutatunk be olvasóinknak, kettőt a mostani, egyet pedig az 1838-diki vészből.

Az előbbieket élénk fogalmat nyújtanak arról, hogyan néz ki az előtött Buda. Szerencsére, a kiöntés csak azon alacsony fekvésű utvonatra terjed, mely a Gellérthegytől Buda-Ujlakig nyúlik el, s a lánczvidék felül vizivárosi fő-utca, azon alól pedig tabáni fő-utca név alatt ismeretes. De ezen utvonalmak is vannak víztől megkímélt helyei; így a lánczvidék s környéke s a Margithid följárójától a császárfürdő felé vonuló utcának azon részlete, mely a fürdőhöz közelebb esik. E pontok 27—28 lábnyi magasságban fekvén a Duna szempontja fölött: a víz odáig nem hathatott el. A császárfürdőn felül azonban a buda-ujlaki és ó-budai partrészet egész hosszában el van öntve. A kiöntés csak az ó-budai szigettel szemben ér véget, mert ott a part ismét magasabb s 26' 3/4 hüvelyknyire fekszik a szempont fölött.

kolatja könnyen eltorlaszolható magas vízállásnál. Első sorban tehát a csatornák hozták be az árvizet Buda mely fekvésű utcáiba.

Ha a vizivárosi főútcán a császárfürdő felé haladsz, csakhamar magad előtt látod az árvizet, mely a régi s majdnem kivétel nélkül emeletes házak földszinti ablakainak közepéig ér. A február 25-diki legmagasabb vízállást élénken jelzi a falakon a visszamaradt nedvesség. Akkor némely ház földszinti ablakaiból semmi sem látszott ki. A víz egészen eltakarta. Képzeld azon határvonalon felül, mely a febr. 25-diki vízállást jelzi, még 5 láb és 4 hüvelyknyi vizet, s akkor fogalmad lesz az 1838-diki legmagasabb vízállásról. Akkor ugyanezen házak emeleti ablakain folyt be a víz, mert kevés kivétellel a vizivárosi főutca házai már 1838-ban is álltak. De van e tisztes koru házagastyánok között akárhány, mely már megérte az 1775-dik évi árvizet is.

E tömörfalú, majdnem bátyaerősségű régi épületek szilárdsága szívósan dacol a három heti árvizzel. Udvarok és földszintjük 3—4 láb-

BUDAI ÁRVIZKÉPEK: A vizivárosi plébánia-templom a Bombatéren (1876).

lomkerék és papirmalmocskák, dióhéjból csinált tücskök, egy roppant sárkány, melyet maga eresztett föl nekik, egy nagy kenderkőz szakálú álarcz, melylyel Péterke majd halálra ijesztette magát, mikor a tükörbe bele pillantott) annyira kezére szoktatta őket, hogy utóbb mindig körülötte settenkedtek, sőt ha valami pörük volt, ötöt választották bírónak, mivel az ítélet ilyenkor rendszeren czukordarabkákkal kapcsolatosan hirdettetett ki.

Csak Róza maradt iránta közönyös, sőt még tartózkodóbb, mint azelőtt. Még ebédhez is ritkán ült le, s ha leült is, menten kisietett. De annál gyakoribb helyet foglalt el a heti étrendben a málna-izes palacsinta.

(Folyt. követc.)

Nem lesz érdektelen följegyezni, hogy a budai part a Széchenyi-szálloda déli csucsánál 24' 23/4", s a vámházal szemben épen ugyanily magas. A közbeeső rész alacsonyabb, főleg a „Debreczen“ szállodától kezdve a rudasfürdőig, s azért ez el van öntve. Az előtött terület Halácsy Sándor térképének följegyzései szerint Budán és Buda-Ujlakon 1154 hold, Ó-Budán ellenben 1660 hold.

Az említett budai terület nem lett volna megóvható az előtéstől akkor sem, ha a február 24. és 25-én magasra dagadt Duna már készen találta is volna maga előtt a meglehetősen hosszúságban kiépített új rakpartot, melynek magassága 24 1/2 és 25 láb között váltakozik. A tabáni s a vizivárosi főutca ugyanis már 20 lábnyi vízállásnál el lett öntve. E víz természetesen nem a parton csapott át, mely Buda egész hosszában magasabb 20 lábnál, hanem a csatorna-nyílásokon át tódult az utcára. Mert a budai csatornák nem voltak elzárhatóak, mint a pestiek. Ott nincs még keresztülvive az egyes csatornák összpontosítása egy főcsatornába, melynek tor-

nyira áll vízben, de akárhánynak az emletjéből nem huzcolkodtak ki a bátrabb lakók. Az ablakokból itt-ott mosolygó gyermekarcok tekintenek le a vízzel telt utcára, melyben szálfákból s deszkából gyalogjárókat rögtönöztek, hogy a lakók könyebben ki- s bejuthassanak. E hídfelelő deszkák vezetnek a kapualjba s a lépcsőre, úgyhogy még csak cipőd sarka sem ázik meg, ha ily előtött házba ellátogatsz. A nagyterjedelmű utvonat egész hosszában azonban nem volt lehetséges ily fajárdákat rögtönözni, úgy hogy a száraz helyekkel csolnakok tartják fön a közlekedést. A derek evezősök — köztük tüzoltók is — fáradhatlanul szállítják ki, s be az előtött házak lakóit. A bombatér, máskor élénk piaci élet színhelye, s telve mészárosok, hentesek, zöldségárosok sat. árúhelyeivel: most nagy tö, melyen csolnakok sürögnek-forognak.

Hasonló képet tár élénk a Gellért északi lejtőjének aljában elterülő tabáni fő-utca. Ha a lánczvidék felől jössz: egy keskeny földnyelven, mely a rakpart rostélyfala mentén vonul el, jó darabnyira magad előtt látod a kiöntést, mely

BUDAI ÁRVIZKÉPEK: A királyfürdő környéke a vizivárosi főúton (1876).

BUDAI ÁRVIZKÉPEK: A kis-czelli ut Ó-Budán (1838).

a „Széchenyi“-szállodától a „Debreczen“-szállodáig terjed, a hol pallódhó köti össze az említett földnyelvel a dombnak vivő utczát. E deszkajárdán túl azonban az előtött tabáni fő-utczát látod előtött, hol csupán esolnakokon közlekednek. Az emberek itt is beletörődtek a kényserhelyzetbe. A boltok zárva, a földszinti lakások vizben, ellenben az emeletekben élet, mozgalom. A Dunasoron azonban sok ház egészen üresen áll, minthogy azok mélyebben állnak vízben. Egy pár állapota már most is rossz biztat. Itt-ott azonban nyitott bolthelyiség tűnik zemedbe. Csakugyan: emberek tanyáznak a pár lányai mély vízzel telt boltban. Egy élelmes pálinkamérő deszkákból állványt rögtönzött boltjában, s bár a helységben térdig érő víz van: az állványon száraz lábbal foglalhat helyet az érdemes pálinkázó-közönség.

Szóljunk még valamit az 1898-diki árvíz-képről is, mely egykoru rajz után készült, s borzalmas részletet tár elénk. Ő-Buda akkori hátsó részét tünteti föl, mely most is víz alatt áll s nem sokkal különbözik a 38-diki rajzról. A nagy árvíz amaz évében Ő-Buda már március 6-án 18 lányai vizállás mellett előtett. Mily rombolón dült itt a bős folyam, bizonyítják azon adatok, hogy az árvíz előtti 767 ház közül árvíz után csak 91 maradt jó karban, 397 bedől, 274 pedig nagyon megsérült. Eddigélle szerencsére csak néhány ház dőlt be Ő-Budán, azonban felni lehet, hogy az árvíz eltakarodása után számuk jelentékenyen fog szaporodni

B. N.

Az 1825. pozsonyi országgyűlés megnyitása és első ülései.

Szilágyi István értekezése, melyet ez év elején a magyar tud. akadémiá megalapításáról tartott, egy másik érdekes napló adatait is nyilvánosságra hozta. Vasary Kolos győri főgymnasiumi igazgató buzgóssága és tudományos érdeklődése szintén mentett meg egy forrást e nevezetes országgyűlésről, melyből egykoru följegyzéseket küldött be az akadémiához. Ennek egyik részét ismertetjük meg a fentebbi czim alatt olvasóinkkal. Az akadémiá megalapítására vonatkozó részt nem sokára szintén lesz alkalmunk közölni. Forrása jellemzésére s hitelességére nézve a következőket mondja el Vasary Kolos tanár ur:

„Forrásom ötven-hatvan ivre terjedő kézirat, melyet két év előtt a győri kath. főgymnasiumi muzeumának ajándékoztam. E kézirat 1825-diki szeptember 12-étől az 1827-ki január elsejéig tartott minden egyes kerületi, regnicolaris, és mixta üléseiről rövidebb és hosszabb kivonatot közöl.

„E terjedelmes kézirat első íveit azon pannonhalmi benczés írta, kit a magyar t. akadémia létrejöttkor 1830 november 17-kén ennek első vidéki rendes tagjai között találtak: Guzmics Izidor. Az akkori tanárt kötelessége Pannonhalmára szolgált, de mielőtt Pozsonyból távozott, részint ez időben Pozsonyban is tanító rendtársai, részint az ismerős juratusok közül többeket felkért, megbízott, hogy öt időnként a „Diaeta“ folyamáról értesítsék. Az első „Csomó“ tudósítást október 16-kán kapta, melynek első oldalán következő jegyzés olvasható: „Mindem itt következő vitatások hosszabb adattal kezd, mint itt írva van, de hej nehéz csak ennyieskét is jegyezni, mikor irászat helyett hol egyik, hol másik térdünket használjuk, vagy kardunk markolatát, vagy barátunk hátát, vagy a merőn álló palota falát.“ Tekintve, hogy e kézirat adatai az 1825 és 1826 évben tartott országgyűlés hivatalos diariumi adataival teljesen megegyeznek, hitelessége kétségbe nem vonható.“

Az országgyűlés megnyitásáról és első üléseiről következők vannak följegyezve a Guzmics-féle gyűjteményben:

Az 1825-ki országgyűlést 1825. július 3-án Bergamóban kelt királyi levelel szeptember 11-kére hivta össze Pozsonyba, „mely napon minden követnek meg kellett volna ugyan jellennie, de a bevett szokás szerint még három nap engedtetvén a gyűlésezők várására, szeptember 14-éig közgyűlés nem volt, hanem legelső Circularis sessió volt szeptember 12-kén, mely alkalmával

ezen most kezdődött hetein leendő Praesesseli tettek ezen circularis sessiónak, ugymin T. Bartal Pozsony vármegyei, Vitéz Abauj vármegyei követ urak.

A circularis sessiók tartatnak Pozsony vármegye Házánál, a nagyobb palotában. Circularis vagy magyarur kerületi ülésnek mondatik azért, mivel itt csak az ország négy kerületeinek és Magyarországhoz tartozó Részeknek követi gyűlnek össze T. Karok és Rendek nevezete alatt, megkülönböztetve a Fő-Rendek-től, s ezeknek Excelsi Proceres, amazoknak Inelyti status et Ordines deak titulusok. Minden Diaetai tanácskozáskor ezen kerületi gyűlésben kezdődnek, hol írásba téven a circ. tanácskozás alá vett dolgokat, azután újra az országos gyűlésben veszik elő.

13-dik Septemberbe ismét circularis sessió volt, hol:

A) a Statusok részéről Notariusokat választottak, ugymin Telikentes Bartal, Plathy, Gróf Deszeffy, és Báró Prényi urakat.

B) Kérdésbe jött, hogy magyar nyelven írójön-e csak a Regnicolaris Sessiók Diariuma, vagy deak nyelven is, mint ezelőtt volt, valamint az is, hogy a Dictatura (a propositiók vagy nuntiumok lediktálásá) mint menjen vége. De ezeknek meghatározását méltóságos Personalis urtól várták, s bizonyost nem végeztek.

14-ik September volt a legelső országos gyűlés, kezdődött 10 órakor. Méltóságos Szőgyényi Zsigmond Personalis ur mondott egy szép beszédet a Statusok palotájában, melyben gratulált a Rendeknek, és ezen Diaeta czélját, ugymin a Királyné koronázását, és az ország dolgainak igazgatását adta elő magyar nyelven, s végre a Statusoknak a gyűlésben leendő egyetértését kérte.

Personalis ur azon beszédjét felváltotta Jorlánszky ur esztergomi kanonok, ki is először megköszönte a Personalis urat, másodsor ezen gyűlés czélját adta elől. Mindkét oratói vívátok követték. A Főrendek táblájánál ugyanezek történtek, itt is a Praeses, t. i. a Palatinus nyitotta ki a gyűlést, deak oratiojával, melyet a Primás váltott fel.

Véghezmenvén így mind a két Palotában az egymás között való köszöntések, a Statusok deputatiót küldenek a mánásoknak megköszönteni, a honnét ismét köszöntő Deputatio jött a Statusok gyűlésbe. Szószóló volt Báró Szepey erdélyi Püspök, ki hódító beszédével nógatta a Statusokat az egyetértésre, minekutána a mánások részéről a gratulálást megtette, szinte electricus mozgásba hozta a Statusok gyűlésezetét a Püspök ur beszédje, midőn a többi között ezeket mondja: Egy Istenünk van, egy Hazánk, egy Constitutiunk; egy lélek igazgassa tehát gyűléseinket, mely az egyet-értés lelke.

Ezután mind a két Tábla a Jesúsiták templomába ment, hol maga a Primás szolgált misét. Közel lehetvén az oltárhoz, láttam az érseki pátzát, az apostoli keresztet. Itt Ő Cs. kir. Hercegz Nádor Ispány közel az oltárhoz egy számára készített széken ülve imádkozott a mise alatt.

Visszaöjvén a miséről, Mixta Sessio lett a Főrendek palotájában, hol 1-o Bory Tabularis Referens ur a Directoriumot, 2-o Szentkirályi ur pedig a Representatiót olvasta fel, melyet a mindjárt kivezendő Deputatio fog vinni Schoshofba Ő Felsőgéhez. Ezen Deputatio Praesesse és szószólója Klobusitzky kalocsai érsek ur lett, s mellé még több Püspökök, Mánások, nemesek, királyi városok ablegatusai rendeltetvén, a Sessiónak vége lett délután 11 órakor.

15-e September. A Deputatusok Schoshofba lévén, hogy ezeknek tudta nélkül valami ne végződjön, gyűlés nem volt.

16-a September. Mixta sessio kezdődött 11 órakor, hol a Schoshofból megérkezett Deputatusok, nevezetesen Klobusitzky ur referált Deputatiójokról, s előhozta, hogy kegyesen fogadtattó Ő Felsőgétől a Deputatio, és hogy következő napon 17-a September tartják pompás bejöveteleket Pozsonyba, ezzel solvált a Palatinus a Sessiót.

17-kén volt pompás bejövetelek Ő Felsőgének Pozsonyban, mely solemnitás sok hazafit, sok idegent Pozsonyba csalt, de újságvivánuskor ki is elégettett, mert ezen Einzughoz hasonló még nem látott Európa, mint ezt két francia gavalier megvallosta, kik mindketten jelen voltak az Anglia és Franciaia Királyi koronázásán, s ezen Einzugon is.

A sok ember annyira megrágitotta a szállást, hogy a város szűz vendégfogadóiban naponként egy szobát 10 forintért adtak, sőt volt is, van most is két Anglus a Nap vendégfogadónál, ki 700 forintot fizet ezüstben 3 szobáért addig, míg a Diaeta tart, már ez akár két hónapig, akár két esztendeig tart. (Anglus erszény).

Ő Felsőg a Király és az Királyné delutánj ötödfél órakor érkeztek Pozsonyba, utazó kocsiokon, és a Primás külső kastélya előtt levő térségen (Fürsten Alle) készült pompás sátorban szállottak be, hol maga a Primás köszönté a Felsőgés Vendégeket deakul, s ezt viszonzotta Ő Felsőg.

A sátor veres szőnyeggel volt beborítva, két fehér selyem szek volt benne, Ő Felsőgék számára, s ezeken kívül borszekék az Udvari Dámáknak. Itt láttam legelőször Hercegz Kohárit, Zichy Ministert, és más Bécsben lakó Magyar Mánásokat, Ötvöst, Nádasdyt.

Temerdek sokaság volt itt, de a Királyi Sátorhoz csak azoknak volt szabad menni, kik magyar ruhában voltak, mások csak távolról néztek a Sátor felé, — voltak, kik jó előre gondoskodván, a Sátor körül levő előfákra másztak fel, és onnét kukucskártak az ágak közül a ragyogó diadémáj Királyné és Udvari Dámáira, kik már 4 órakor megjelentek a Sátornál Trautmansdorff főudvarnoktól és Wurmbrand főkamarástól kíserve, ugyanekkor jelent meg Metternich Minister, a Palatinus, Ferdinánd (Esthey) Hercegz, és több főrangú Urak.

A tulajdonképen való Einzug kezdődött 5 órakor, a Directorium szerint az ezen solemnitásra rendelt és meghívott urak, cseledejiktől kísértetve, a Királyi Sátor elébe csavarodva tértek a Primásnak a város közepén levő Palotája felé, hol Ő Felsőgék szállottak. Teljes melegeggyel néztek a nagy pompát Ő Felsőgék, és bámult a sokaság az egymást felváltó és felhaladó tárgyak látásain. Magyar, Német Lovas Gavallérok, Hintók, Paripák, Lovások, Inasok, Kocsisok menvén előre, utóbb Ő Felsőgék Batárja is előjött 8 lóval, melybe felülvén, sok vivát kiáltások között indultak a belső város felé, utánuk némely Német Lovagok, és ezek után a Magyar Gárda sereg, mely legnagyobb fényt adott az egész solemnitásnak, mentek azután az Udvari Dámák kocsijai, ki egy, ki több Dámától terhelgetve, ezek után vasas katonák, etc.

A nézők figyelmét különösen magára vont a Hercegz Bathányi Zugja és kocsija, minden vas darab, mely kocsiján volt, ezüst pléhvel volt beborítva, még a Batárt tartó federek is, 6 bokréta, lovat 22 liberias inas kísérte. Az Ersekek, Püspökök Zugjai is igen szépek voltak, s pazarlásig volt rajtuk a drágaság.

A Lovagok közt a Hercegz Eszterházy gárda kapitány, és Gróf Sándor voltak nevezetesek, amannak ruhája, emennek a lovaglásban való ügyessége volt csudálkozásra méltó, amannak drága ruhái, paripája, és szerszámjai fél millióra, emennek lovagló merészsége egy millióra becsültettek.

Gróf Sándor Ő Felsőgék Sátora elébe rugtatván, három oly borszasz ugratással tette parádéját, hogy a kik látták a hely méltóságáról elefejtkezve felkiáltottak, és magát a Királynét is felkelte üléseből ezen salto mortale, hogy álla szemlélje a tüstént földre terülő és lelket kiadó lovagot. De Sándor Gróf edes megesalódásba hagyta a szörnyűködő nézőket, mert elvégezvén roppant parádéját, mint a nyil elébbre repült sárkány magyar lován, és leleltelen megdöbbenés után egy kevéssé indigmalódó öröm fogta el a nézők szívét. Ezen látást követő zugás közbe kérdeztek azután Ő Felsőgék, hogy ki azon ifju? melyre midőn Minister Zichy felelt, hogy az gróf Sándor, elmosolyodva mondá Ő Felsőg a Király, hogy „Der Sándor? ich kenne ihn schon“. Susogtak a Királyné körül levő Dámák is, kik tán csak a Ritter Zeiti darabokból olvastak ilyes valamit.

Ily Magyar Királyhoz illető diéső pompával mentek hát Ő Felsőgék a Primás teli palotájába, reszkedtető ágyudörgések és harangok zugása között. Este az egész város ki volt világítva, és ezen különben is májusji estvével vetekedő esend, az éjjelt az ezer meg ezer méceek még bájolóbbá tették. A városháza, a promenád, a magyar utzai triumphalis porta, a Primás háza, egészen meg volt méceekkel rakva.

18-a September olvastattak fel a királyi propositiók a főrendek palotájában először, az

után a Statusok salájában. Megelőzte ezen propositiók felolvasását a követeleknek a Primás udvari salájában való egybegyűlések, reggeli 8 órakor, hol Ő Felsőg a Király is királyi méltósággal, több fő emberektől kísértetve megjelent, és az ő számára készült thronuson ülve magyar nyelven köszöntetett hercegz Koháritól. Erre Ő Felsőg deakul felelt, egyszersmind tudtokra adta a Diaetai uraknak, hogy Propositióit most átadja.

Nevezetes Ő Felsőg ezen allocutiojáról, hogy német nyelven maga írta, és úgy fordította deakra, sok szép van benne, és látszik, hogy tüzzel van írva, követték is ezer vivátok, és azon allocutioira adandó felelet soká fárasztotta a statusok kerületbeli gyűlést. — Jelen volt ekkor a Primalialis Sala gallériáján a felleges Asszony is, és az egész Királyi familia Károly, János, Maximilián, Korona örökös, Ferencz, és Don Miguel is.

19. 20-ik September. Csak Cirk. Sessiók voltak, a hol minekutána a Diarium Recensori választattak nyolezan a t. Vármegyék ablegatusai közül, a királyi városok ablegatusai is, és a káptalanok követjei nagyon vitatták, hogy közülük is választassanak ily Recensenseket, utóbb, szokáson kívül lévén ez a dolog, abban határozódott meg, hogy Cirk. Sessióban különben is levén voxok, a két statusoknak, és ha valami nem tetszik, tehettek változtatást a diarium némely punctum —

Gyancsak 20-ban estvél 5 órakor felolvasott gróf Deszeffy azon melyben Ő Felsőgék felelek a Statusok, a Primalialis Sálában mondott allocutiojára, és ugyanez diktatúra is ment, és másnap 21-ik Szeptemberben felgyűlvén a Statusok szokott helyeikre, Cirk. Sessiót tartottak, reggeli 7 órakor, hol megrostálván Gróf Deszeffynek mint circularis notariusnak nunciumát, és pro et contra sokat disputálván, abban állapotok meg, hogy a 4 Notárius együtt csináljon egy nunciumot, hozzájuk adván még Máriaassy és Vitéz urakat, kik e tárgyban együtt dolgozók legyenek. 9 órakor szélyeloszlott a Sessió, és tüstént mentünk a Statusok Palotájába az Ország házához, és a két Tábla köz megegyezéssel Korona-örzöt választott. M. Vég ur, candidatióba jöven vele Tihanyi és Vécey urak. Gr. Illésházy pedig Dapi-ferorun Regalium Ministernek neveződött ki, sok vivát kiáltások között, a mit e hiv hazafi, mind a Palatinusnak, mind a Statusoknak, és Rendeknek mondott köszönő beszédje által kijelentett, hogy örömmel felállal.

22-ik September. Felolvasattott 11 órakor a Circularis Sessióban a 4 Notariustól készült, s Ő Felsőgéhez nyújtandó Representatiönunciuma, de a Statusok kívánván benne némely szavakat megváltoztatni, az újabb kidolgozás végett visszahódott a Notarius uraknak, kik ezt végrehajtván, ez nap delután ismét Dictaturára bocsajtották a reformált nunciumot.

23-dik September. Reggeli 10 óráttól elkezdve delután 4-edfél óráig tartott az Ország házánál a Mánások és Statusok gyűlése. Jelen volt ezen a gyűlésen a Palatinus is, Ferencz herceggel, most a Mánások, majd a Statusok palotájában a gallériákon nekik elkészített helyeken.

Ezen hosszas gyűlésnek egyetlen tárgya volt a Királyi Allocutioira adandó felelet rostálgatása, mignem végre egyik Tábla a másikkal engedvén egy kicsit, megállapították közkaratalt a nunciumban leendő kifejezéseknek mint-létét. Sok baj volt a proferens szóval, és hogy be ne eszszson a nunciumba a Királyi Propositio nevezet. A Statusok Tábláján beszéltek az által kitetszőleg T. Vitéz, Balogh, Nagy Pál, Prényi, Platti, Deszeffy, Bezeredy. Az eperjesi ablegatus Laczkó azt mondotta, hogy méltó Ő Felsőg, hogy Francisus 1-us magnus apellatur, a mánások táblájánál pedig maga a Nádorispány egy fertály óráig szüntelen beszéllett szép dealksággal, ugy az ország bírja is, a Bán, Cziráky különösen tüzzel és válogatott szavakkal a Statusok azon határozata ellen, hogy a nunciumban ne legyenek ezen szavak után: „Suae Majestatis sacratissimae Personam“, [ezek téve: „quam pro Patria ad perniciem exponere non dubitavit.“ (Folyt. követy.)

A kipontozott helyeken az eredeti kézirat olvashatlan volt.

STROGOFF MIHÁLY UTAZÁSA MOSZKVÁTÓL IRKUTSKIG.

VERNE LEGUJABB MŰVE.

HETEDIK FEJEZET.

Nisni-Novgorodban.

Nisni-Novgorod az Oka folyónak a Volgába szakadásánál fekszik s kormányzósági székhely. Két városrészből áll: a felsőből, hol a moszkvaihoz hasonló Kreml nevű erőd áll, mely a kormányzóság helyeül szolgál; s az alsó városból, mely 30—35 év lakossal bír, de évenként egyszer a 3—6 hétig tartó nagy vásárok alkal-mával nem kevesebb mint 300 ezernyi népet fogad magába, kik itt, a birodalom minden részéből s a kereskedés minden ágában, körül-belől 100 millió rubelt hoznak forgalomba.

Strogoff Mihály itt kifogyván a vasutból, mely eziidőben csak eddig terjedt, innen más módon kelle útját folytatnia. A kocsin való utazás egyenesen vitte volna ezelja felé, mind-azáltal lassabban. S így arra határozta magát, hogy Perm-ig gőzhajón megy a Volgán; bár elég bosszantó volt, hogy a legközelebbi gőzös, a „Caucase“ csak másnap délben volt indulandó s így tizenhét órát kelle töltenie oly városban, hol épen semmi dolga nem volt.

Éji szállást kerestett tehát, a mi nem volt könnyű az idegen néppel túltömött város nem épen kényelmes szállodáiban. Végre a Konstantinápoly városához czimzett vendéglőben talált szobát s vacsorát is. Ezt elköltö, mivel még korállotta az időt a lefekvésre, elhatározta, hogy körültekint egykissé az utczákon, melyek a vásáros néptől csak egy nyüzsgöttek.

Akaratlanul is vasuti utitársnőjére gondolt. Mi lesz szegény fiatal leányból egyedül e borzasztó tolongásban, védő és kalauz nélkül? vajjon ő is a gőzhajón fog-e tovább utazni, a hol ismét találkozni, vagy más uton menend? Vajjon, mikor egyedül a nagy utra elszánta magát, tudta-e hogy oly tartományba megy, a hol nyílt lázadás van, s annál fogva mindenemű veszély környezi a magános utazót is? Igaz, hogy mikor a vasuton a többi utasokat a betörésről hallá beszélni, egyáltalában nem lát-szott megítődni, s így előre el lehetett készölve arra, a mit találni fog, az Uralon túlfekvő részekben.

Ily henye gondolatok közt haladott Strogoff Mihály minden terv nélkül, csak a véletlenre bizza magát, a népes és zajgó utczákon végig. Már egy óra óta járt fel s alá, midőn pihenni egy padra ült le, mely egy deszkasátor, vagy vásári bódé oldalában állott, a város végén levő nagy vásártérben, melyet hasonló deszka-vaszonsátrak egészen elleptek, sokadalmi szinezet adva a tágas térnek.

Mintegy öt perc óta ültetett itt, midőn egy kemény kéz érinté vállát.

— Mit csinálz itt? kérdé egy magas természetű férfi, durva hangon.

— Pihenek, felelé Strogoff Mihály.

— E padon akarod tölteni az éjt? kérdé amaz.

— Miért ne, ha kedvem tartja? felelé Strogoff, oly hangon, mely nem illet felvett szerepéhez, az utazó kereskedőhöz.

— Állj fel, hadd lássalak.

Strogoff Mihálynak eszébe jutván, hogy mindenek előtt tartózkodónak kell lennie, csak annyit felelt:

— Semmi dolgunk egymással. S azzal fellállván, csöndesen távozni kezdett. E közben egy futó pillanatot vetett emberére, a kit azon czigányok egyikének nézett, a minőkkel minden

vásáron találkozhatni, de a kikkel egyáltalában nem kívánatos érintkezni.

E perczben a deszkabódé mellett álló sátoros kocsiából egy nő lépett ki s közeledett a czigányhoz és behívta magával a sátorba. Elrontott kiejtésű beszédéből Strogoff Mihály megerítette, hogy a nő őt valami fajta kennek nézi s urát inti, hogy hagyjon fel vele és jöjjen be, a „rpapluka“ (valami rétes-tészta) készen van már.

— Igazad van, Sangarra, — felelt a férfi. — Külömben holnap ugy is tovább megyünk.

— Holnap már? kérdé a nő meglepetve.

— Ugy van, — felelt a czigány, — az Atya küld — menjünk a merre tetszik.

S ezzel mindketten behúzódtak a sátorba. Ezalatt az idő már késős lett s ideje volt nyugalomra térni. Strogoff Mihály, a Volga mentében haladva, éjjeli szállására sietett s egy óra mulva oly nyugodt álomba volt merülve, mintha semmi gondja sem lenne. Másnap, július 17-kén, már a nap fenn volt, mikor felébredt.

Miután reggelizett, utlevélet a rendőrségnél láttamazottta s meggyőződött, hogy a hajó, melyen menni akar, délben a mondott órában csakugyan elindul, még öt egész órája volt az indulásig, tehát a semmittevésre. Hogy ne kellen szállására ismét visszatérnie, összecsomagolta podgyászát, s mindenét magával vevé, a Volga partja felé indult. Podgyászát a házi állománál hagyva, a vásártérre ment, hol előtte való este a czigányokkal találkozott. Nappal azonban sokkal elevenebb képe volt a térnek. A sátrak bizonyos üzletágak szerint csoportosítva, a vásárosok, szücsök, vászanosok, kelmeárosok, szarítotthal kufárok stb. stb., külön-külön vásárait képeztek. A néptölgység a költőnézősok s egyéb komédiások, csepevők és jongleurok sátrai körül volt a legnagyobb. Sajátságos látványt nyújtott a madárpiazz is, Sajátságos, de szép és jelentőségeltjes szakás! Számátalan madárka-litka volt a vásáron, melyekből nem a madarakat, csak azok szabadságát vásárolta meg a jölelkü vásárosok tömege. Egy pár kopokért egy néhány madárnak a szabadságát lehetett megszerezni, s az orosz nép oly jó szívű volt, hogy e szegény ártatlan állatok szabadságért nem sajnálta a maga egy pár kopokjét. Talán a job-bágyok, e valódi rabslógák, felszabadítás iránti gygyat jelképezte e szokás. Elég az hozzá, hogy az egész vásártér fölött ezenként repkedtek a szabadon bocsajtott madarak seregei!

A sátrak sűrűn rakott utczái között a roppant orosz birodalom tövösebb tartományai valamennyiének, valamint a vele szomszédos államok legtöbbjének idecsődült népessége nyüzsgött: oroszok, törökök, görögök, cserkeszek, tatárok, hinduk, chinaiak, litvánok, némétek, — a leg-tarkább vegyületben, európaiai és ázsiaiai, a kik adtak, vettek, beszéltek, kiabáltak, nézelődtek, loptak, mulattak vagy ácsorogtak. Lovak, szamarak, tevék, szarvasmarhák, kocsik, szekerek, taligák, hordárok és targoncások majd eltaposták és ütötték egymást. Szörmeárúk, selyem és szörkelmek, szövetek, drágakövek s ékszerék, indiai sálók és török szőnyegek, tifflisi fegyverek, svájcei órák, lyoni bársony, sévresi porcelán, csehországi üveg, termények és élelmi szerek, liszt, zsir, hus és hal, volt itt minden, a mit Európa, India, China, Persia, a Fekete-és a Káspi-tenger melleke, sőt Amerika is termelni s vásárra küldeni bírt.

A világvásár e képenek, melylyel a lipesei nagy vásárok sem versenyezhetek, ezuttal egy angol és egy franciaia utazó is volt figyelmes szemlélői között: ismerőseink Blount Harry és Jolivet Alcide, a két hírlaptudósító. Ők is, mint Strogoff Mihály, a „Caucase“ nevű hajón voltak

egy angolna-pástétomot oly izzó melegen hoztak fel az asztalra, „mintha a pokolmélységek fenekén süttök volna.“ A király mértékelen kedvelője volt e túlságosan megborsolt angolna-pástétomoknak. De halála előtt mintegy hat héttel oly reggelit vett magához, a melyben halálos beteg aligha részesült valaha. Forrásul ismét a Mirabeau följegyzéseit használjuk: „Julius 4-én, mikor az orvos (a híres Zimmermann Hannoverből) a királyt délután meglátogatta, ennek állapota ismét rosszabbra volt fordulva. Reggel fél-negyvtől hét óráig állományokkal foglalkozott. Akkor aztán reggeli gyánant egy tálcuzkából, tojás fehérből és savanyu tejfejből készült édeséget, továbbá nagy mennyiségű málnát, cseresznyét és hideg húst evett meg.“ 1786. augusztus 17-én halt meg.

Mind Angolországban, mind hazánkban volt egy-egy olyan király, ki mértékelen evés miatt pusztult el; az angoloké (neve nem jut most eszünkbe) tengeri orsóhallal, — a miénk, Albert, sárgadinnnyel ette agyon magát. János angol királyról is azt mondják, hogy ószi baraccokkal és ale-lél (komló nélkül készített édes sörrel) terhelte meg gyomrát s ez okozta volna halálát. III-ik Vilmos angol király szintén többet evett és ivott, mint a mennyi egészségének hasznára szolgált volna. Óráig elült az asztalnál és az evés volt legnagyobb gyönyörűsége. Ilyenkor nem volt szabad öt háborúmatni semmivel. Akármennyire sovárogyva tekintett is Anna hercegnő a király előtt párolgó zöld borsóra, sohasem kapott belőle egy árva kanálkával sem: a király mind egy szemig megette azt. A hercegnő azért

liter) tudott elfogyasztani — ha ugyan a történetírók igazat mondanak.

Annyi azonban kétségtelen, hogy a római császárok közt sok híres nagy evő és ivó s különösen igen sok inycenz volt. Például Heliogabalus páva- és fülemélyből készült levesszel élt; oroszánjait pedig fácányokkal és papagájokkal etette. Ő császári felsége az asztal élveit még azzal is gyakran tetézte, hogy egész vendégsereget hívott magához majd egészen sovány, majd meg kövér, majd hosszú, majd törpe, majd kopasz, majd meg mind podagrás emberekből. Hatalmas egy tréfa volt kivált egy császártól! Igaz volt-e, a mit Neróól beszélnek, hogy levelet fölolvastott gyémántdarabokkal tette drágábbá, — e kérdés eldöntését a vegyészekre hagyjuk.

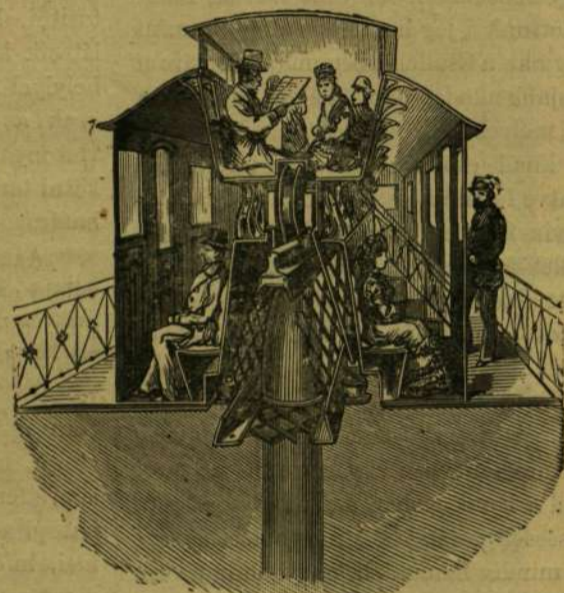
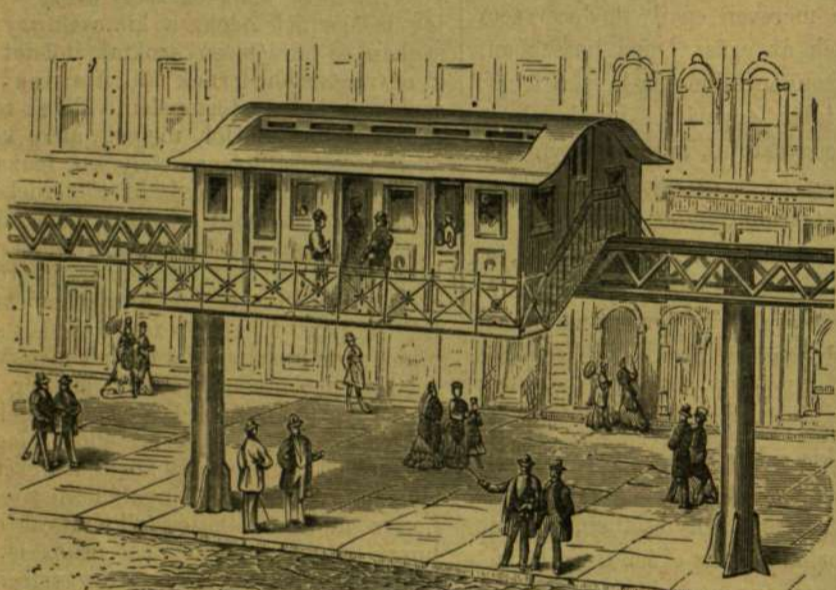
Az első, az igazi Caesarról, arról, kit a világtörténelem legnagyobb jellemének mondták, legyen elég Cato ama nevezetes mondását idéznünk, hogy „mindazok között, kik a köztársaságot megbuktatni segítettek, Caesar az egyetlen józan életű ember volt.“ Mindazáltal kétségtelen, hogy az asztal gyönyörűit ő is kedvelte s igen nyúgas és szelleműs házigazda volt. Hihető, hogy mint vendég is követendő mintaképe volt az akkoriban ismert legmagasabb fokú finomságnak és műveltségnek. Általános ismeretes a Svetonius által róla elbeszélte történet. Idegen helyen ebédelt többet magával. A saláta mellé avas olajat hoztak. Mindenki savanyu arcot csinált hozzá. Caesar úgy tett, mint ha észre sem vett volna semmit és más olajat kért.

szes italok mellett virasztgatótt s az isten dicsőítésére hymnusokat költött, stb.

Hogy mit köszönhetünk a bornak, kávénak és theának, e kérdés ilyen és ezekhez hasonló adatok összeállításánál önkénytelenül is előtérbe lép gondolatunkban. Itt valóban áll a példabeszéd, hogy: kinek a pap, kinek a papné! Cowper angol költő például a theát magasztalta; Delille a kávéról zengett dicsőeneket, míg ellenben a boros billikom által nyújtott örömeket Anakreon-tól a mi Petőfi Sándorunkig ezer meg ezer bárdus és költő magasztalta és dicsőítette „lantban, hegedűben, cimbalom zengésben“ s hihetőleg nem is ok nélkül. Csupán a becsület, mindenkor egyformán jó és sohasem nélkülözhető vizet nem énekeltek meg tudomra sem régi bardok, sem ujkori költők — ha csak gunyból nem, mint a többek közt Beranger és Petőfi — a fölött való elkeseredésökben, hogy éppen akkor talán bort nem ihattak.

A Stone-féle nyereg-vaspálya.

Nagy és népes városokban régóta érzik oly találmány szükségét, melynek segítségével módját lehetne annak ejteni, hogy a kocsivagy lovonatu vaspálya-forgalom és a gyalog közlekedés egymást ne akadályozzák. Mert kétségtelen tény, melyet itti Budapestben is naponként tapasztalhatunk, hogy a lovonatu vasut a kocsivagyloknak, ez pedig a gyalog közlekedésnek mindegyre utját állja, mi által természetesen hosszabb-rövidebb késedelem áll be,

azzal boszulta meg magát, hogy elnevezte öt Calibánnak.

Más országok uralkodói közül mindjárt I. Napoleont találjuk első helyen a híres falánkok között. Vannak, kik a lipseai csata elvesztését ama foghagyomával spekkelt ürüczombnak tulajdonítják, melylyel a császár a szó valódi értelmében agyon ette magát, ugy hogy akkor minden józan és erélyes tette képtelen volt. Szerfölött gyorsan evett. A Tuileriákban tartott udvari ebédek sohasem tartottak tovább harminczöt perczenél. Másrészlől meg a bort egyáltalában nem szerette. A Szt.-Ilona szigetére vivő szomorú utazásában leginkább azzal bántotta meg az angol tiszteket, hogy mindig föltek az asztal mellől, még mielőtt az ivás jóformán megkezdődött volna. A henegező tisztcsékek közül az egyik elég neveletlen és goromba volt Napoleon füle hallatára így szól: „Ugy látszik, hogy a tábornok nem a Chesterfield lord iskolájában tanult illemet.“ E tisztcsékek — de bizonyára nem Chesterfield lord — egyedüli fogalma az illemről és tisztességről abban állt, hogy az ember disznóvá tartozik magát leimni.

Macaulay írja, hogy mikor Nagy Péter muszka ezár 1698-ban Angolországot meglátogatta, az a roppant mennyiségű hus és több kupányi palinka, melyet egy ültében magába szedett és a mely utóbbit rendkívüli nagy gondal önmaga készítette, sokáig közbeszéd tárgyat képezte az angoloknál. De bár mily „nagy“ volt Nagy Péter meg az ilyes dolgokban is, Maximin római császárnak (Kr. u. 235—238) méltó társát üdvözölhette volna, ki egy nap alatt negyven font húst és hat gallon bort (egy gallon=4-543

Mohammed, bár oly érzéki vallást alapított, melynek még a mennyország is érzéki élvezeteket ígér, maga igen mértékletes és önmaga megtartoztató életű. „Nem sokra becsülve a remete önkínzását s ez által szerzett érdemeit“ — írja Gibbon — „mindazáltal minden álszentekedés vagy hívságoskodás mellőzésével egy közönséges arab és katona józan életét folytatta. Ünnepeles alkalmakkor úgy szólva kissé parasztos, de vendégszerető pazarsággal vendégléte meg társait; de rendes családi életében sokszor hetek multak el, míg a próféta tűzhelyén a tüzet vagy egyszer meggyújtották. A borítal megtiltását saját példájával igazolta és erősítette meg; éhségét csekély adagokban élvezett rozsenyírral csillapította; a mézes tejet nagyon szerette, azonban rendes mindennapi tápláléka datolyapálmából és vízből állott.“

Eddigélé többnyire csak uralkodókról beszéltünk; lássunk már most néhány bölcseszt, költőt, papot és törvénytudót is. Hát azok mit és hogy ettek? Az angol író, kinek czikkéből e közleményet kibővíztük, e részben inkább csak nemzetének nagyjaira szorítkozik. Például Blackstone híres „Commentar“-jait egy palack ó-portól bor mellett írta; Sheridan, miután Pitt a Házban pár igen éles és kíméletlen megjegyzéssel sarokba szorította, kiment a buffet-be, kért magának egy üveg meidreált, fölnyitotta dugaszát, kiöntötte tartalmát egy jó nagy pohárba, fölhajta azt egy huzamban s mikor ezután visszatért, oly gyönyörű beszédet tartott, a melyet ritkán hallottak. Byron lord piskótvál és szikvitzel tartogatta életét; Synesius, V-ik századbeli püspök, egész éjszakákon át erős sze-

mely annál boszantóbb és hátrányosabb, miné nagyobb és népesebb valamely város és minél többre tudják becsülni az időt annak iparúzó vagy kereskedő lakói. Minthogy pedig, talán az egy London és Páris kivéve, oly lázas tevékenységű élet sehol sem uralkodik, mint Észak-Amerika nagy városában, főleg Uj-Yorkban, Chicagóban, Cincinattiban és St.-Louisban, mi sem természetesebb, hogy az utcai közlekedés ilyenét akadályainak megszüntetésére Amerikában tették a legtöbb kísérletet, bár eddig nem nagy sikerrel, miként ezt az a mozgó vaspálya terve is eléggé bizonyítja, melynek híre pár év előtt, mint legújabb amerikai találmány, az egész világot bejárta, s melynek — különben igen érdekes — rajzát és leírását akkor lapunkban is közöltük volt.

Ez alkalmommal ismét egy ilyenféle amerikai találmány rajzát és tervét mutatjuk be olvasóinknak. E találmány Stone amerikai tábornoknak ugynevezett nyereg-vaspálya. Uj eszme nincs benne, minthogy a korábbi ez irányú kísérletek is azon az elven alapultak, hogy az utcai vaspályákat, illetőleg bármint más közlekedési eszközöket az utczák színe fölött kell építeni olyanformán, hogy az utcai rendes közlekedés alatt háborítatlanul folyhasson a maga megszokott útján. Ugyintzint az a másik terv sem új, mely szerint a teherszállító kocsikat egyetlen sinre téve vagy sodrony-kötélre függesztve vontassák tova; és a Stone tábornok találmányában éppen az a nevezetes, hogy e két elvet oly módon tudta egyesíteni magában, mi szerint azáltal személyforgalomra szánt lebegő vaspályát lehetett előállítani.

több viz folyhat le, mint ha az egyiket elrekesztik. Ebből indulva ki, egész agitációt kezdettek a mellett, hogy a soroksári gát szakíttassék ketté. Sőt a hetek óta vízben álló budaiaik és ó-budaiaik már arra gondoltak, hogy ásókkal, kapákkal magok állnak neki a töltésnek és széthányják. Hogy ez meg ne történhessen, a gát védelmére katonaságot kellett kirendelni.

Szóval egész forradalmi színezetet vett fel a dolog. Népgyűléseket tartottak, petíciókat, sőt még deputációt is küldtek a közlekedésügyi miniszterhez. Ez azonban hivatkozott a szakértő mérnökök véleményére, mely szerint a gát elszakításától nem hogy a kívánt eredmény nem remélhető, hanem néhány év múlva bizony elerendő árvízmentesítés is dugába dőlné s visszautasítá a kérelmet.

Nagy e miatt az izgalom, a mi könnyen kimagyarázható a mellett a vizasztalban hanyak mellett, melyben a szegény budaiaik vannak. De remélni lehet, hogy izgatottságuk lecsillapul, a mint az árvíz apad.

Mert lassan bár, de apad s ez e héten nálunk a legjelentékenyebb följegyezni való.

A hétről.

○ Mátyás királynak volt egyszer egy udvari bolondja, a ki arra a kérdésre, hogy miféle mesterember van legtöbb számmal a világon, azt felelte, hogy doktor. „No bolond, ha ezt be nem bizonyítod, kikapsz“ — mondá neki a király. Pár nap múlva, mikor már jóformán el is felejtették azt a tárgyat, felkötött állal s retentető kárvalott kézzel jelent meg a bohóc az udvarnál. „Mi bajod?“ kérdék mindenfelől. Ő pedig keserves gesztusokkal mutatta, hogy a foga fáj. Erre aztán egyik meleg borogatást, másik hideg vasat, harmadik szeszt ajánlott ellene, a hányan voltak, annyifélet, maga a király is azt javasolta, hogy huzassa ki — a fejét. Ekkor a bolond hirtelen lekapta a köteleket az álláról s mondá: „Nincs nekem kutya-bajom sem, csak azt akartam bebizonyítani, hogy minden ember — doktor.“

Igy vagyunk most ezzel az árvízzel is: minden embert mérnökké tett. Ezerféle terv merül fel, hogyan lehetne ezt a veszélyt jövődre elhárítani. Böcs és bolond javaslatok támadnak özömlen. De kivált egy eszmeáramlat talál sok követőre. A ki a mappára tekint, azonnal látni fogja, hogy közvetlenül Budapest alatt kezdődik a Csepelsziget, mely két ágra szakítja a Dunát. A Duna esése a főváros körül nagyon csekély, a fővárostól Promontorig, sőt Tétényig. Ha az esés nagyobb lenne, akkor sebesebben folya le a víz, s nagyobb levén sodra, könnyebben ragadná magával az itt-ott feltoruló jeget, s nem engedné, hogy gátak támadjanak belőle, melyek megakasztják a viz szabad lefolyását. Másfelől igaz az is, hogy a sebesebben lefolyó víz mélyebbre ássa a medrét, s így nagyobb esést váj magának. Megtörténik ez a hidraulika tapasztalatai szerint oly helyeken, a hol a medret keskenyebbre szorítják. Ha tehát a Csepelnél ketté szakadó Dunát egy mederbe szorítják, remélhető, hogy nagyobb sodrot nyervén, gyorsabb lesz folyása, s a mit szélességben vesztett, kipótolja azzal, hogy évek folytán mélyebbre vájja ki a medrét. Ez volt egyik oka annak, hogy a Duna egyik ágát, a soroksári gáttal elrekesztették, s most az egész vízutómeget a másikon hőmpölyög lefelé. A munka beleke- rült 2 millió forintba, s csak tavaly készült el teljesen.

Már most sokan akkép gondolkoztak, hogy ha a soroksári ágat el nem rekesztik, azon folyhat vala le a víz. Okoskodásuk első pillanatra helyesnek is látszik, mert két lefolyás mellett

Irodalom és művészet.

— A „Budapesti Szemle“ márczius-aprili száma olyan tartalommal jelent meg, mely méltó e gondolat szerkesztett folyóirat korábbi részeihez. „Az írói és művészi tulajdonjogról“ irt czikk, mely a füzetet megnyitja, éppen napi kérdést tárgyal, mert kormányunk most tervezi, hogy az írói és művészi tulajdonjogot törvény által rendezze és biztosítsa. Ez ügyben már 1844-ben készített a Kiszaludytársaság egy törvényjavaslatot, mely azonban törvénynyé nem változott, s az ötvenes évek alatt az osztrák polgári törvény volt hazánkban az írói és művészi tulajdonjogra nézve is alkalmazásban, melynek érvénye 1861-ben megszűnt: nem maradt más, mint régi elévült rendeletek s az országbírói értekezletnek az általános tétele, hogy „az ész szüleményei is oly vagyon képeznek, mely a törvény oltalma alatt áll“. A Kiszaludytársaság 1867. és 1873-dik évi sürgetése nem vezetett eredményre; az írói és művészi kör kezdeménye meg ugyancsak az általános készített javaslat felülvizsgálatával megbízott jogtudósok kezében akadt fenn. Most az akadémia és a Kiszaludytársaság által kiküldött bizottság Arany Lászlóra bízta a törvényjavaslat első összeállítását, ki ezt elkészítvén, a kérdés felvilágosítására tartozó értekezés kíséretében bemutatja javaslatát s azt alaposan indokolja is, csaknem minden kérdéses tételben. Érdemes, sőt szükséges, hogy az irodalom is szóljon hozzá, a mint hogy éppen ezért is van közre bocsátva. — A Pp. Szemle többi czikkje a következők: Pilszky Ferencz görögországi útjának második közleménye, „Uti vázlatok“ czim alatt. Grünwald Béla-tól „A társadalom“ czimű tanulmány második és utolsó közleménye, mely Stein tanait ismerteti világos rövidséggel. — „Dicsenk Károly“ Boucher Leo után francziából, melyben az elhunyt kitünő, angol regényíró könnyed modorban, de jól van jellemve. — „Dembinszky emlékiratairól“ Demár János czikkéből az ötödik, eddig megismert szoros logikával bírja Dembinszkynek a magyar függetlenség harezról irt munkáját, — Fraknói Vilmos „II. Lajos és udvara“ czimű tanulmánya szintén be van fejezve. — „Bozsicza.“ Szerb beszély. Popovics Miloradtól, szerbből K. B. V. (Kállay-Bethlen Vilma grófné). Közlemények: „Szilveszter éjszakáján“. Gyulai Páltól. „Firdusi Sálhmájából.“ Persából Szilárdy Árontól. Az értesítő három kisebb czikket foglalt magában.

— Uj irodalmi vállalat. A magyar akadémia kiadásában a nemzeti muzeum könyvtára „Magyar Könyv-Szemle“ ezimel folyóiratot indít meg, mely a magyarországi könyvszt és a hazai könyvtárak közlőnévét ölteti. „Magyar-Szemle“ megjelenik évente 20 nyitnyitjelemben, két havi füzetekben. Előfizetési ára egész évre bérmentes széküldéssel együtt 2 frt 40 kr. — A most megjelent első füzete tartalma a következő: Rómer Flóristól a „Korvin-

kódexek Thornban, Königsbergben és Szent-Pétervárt“, Fraknói Vilmostól: „A mohácsai csatáról szóló egykorú újságlapok a Magy. Nemz. Muzeum könyvtárában“, Szabó Károlytól: „XVI. századbeli magyar kalendáriumok“, id. Szinyey Józseftől: „Az egyetemi könyvtár rendezéséről“. További közleményei: A magyar irodalom 1876-ban; hazai nem-magyar irodalom, hazánkat érdeklő külföldi munkák, hírlapirodalmunk 1876-ban, vegyes közlemények a m. tud. akadémia legújabb könyvtárkiadványai. — A vegyes közlemények közül megemlítjük, hogy Toldy könyvtárát a szakértők 8000 forintra, kézirategyteményét pedig 4—5000 frtra becsülik; hogy Szabó Károly nagy könyvszteti munkája, mely az 1711 előtt megjelent magyar munkák czimeit könyvszteti jegyzetekkel tartalmazza, már elkészült, s hogy azt az akadémia még ez évben kiadja; és hogy ugyancsak Szabó Károly a máramaros-szigeti Iycaum könyvtárában Pázmány Péter négy ismeretlen polemikus tartalmu munkáját fedezte fel.

— „Irodalom története 1711—1772-ig“ czimű sajtó alatt levő műre nyit előfizetést ifj. Szinyey József. E munka, mely májusban fog megjelenni, a magyar, latin és német irodalmat öleli fel, a kiválóbb írókat bővebben ismerteti, de tekintettel van a másod, sőt a harmadrendűekre is. Minden író mellett kutfőket talál az olvasó idézve, melyek további kutatás alapjául szolgálhatnak, s egyszersmind az adatok igazságát bizonyítják. A mű, mint az előzárjból látjuk, következő részekre oszlik: I. Szépirodalom, költészet és széppróza. II. Tudományos irodalom: történelem (politikai művelődés, irodalom- és egyháztörténet); a történelem segédtudományai (földrajz, régiségtan); nyelvtudomány, bölcsélet, jogtudomány, mennyiségtan és rokon ágai, természettudomány, orvostudomány, gazdaság és végre az időszaki sajtó története. A munka bevezetése általános áttekintést fog nyújtani a nyelvről és irodalomról, 8—10 ivre terjed s ára 1 frt lesz. Az előfizetési pénzek szerzőhöz (egyetemi könyvtár-épület) küldendő. A fiatal szerző, ki a komoly történeti és irodalomtörténeti tanulmányok terén szép tehetséggel és nagy szorgalommal dolgozik, támogatást érdemel annyival inkább, mert már e munkája is h ézagot pótol irodalmunk történetében.

— Török Kálmán költeményeire hirdetek előfizetést az elhunyt barátai nevében Futó Mihály és Reiniger Jakab Hódmezővásárhelyen. A korán elhunyt ifjú, ki népszokások s népköltemények gyűjtése által eléggé ismert nevet szerzett magának, több eredeti költeményt, egy genreképet („Az ingyenes halott“) egy népies elbeszélést („A Tónainé leánya“) hagyott maga után, s ez leend a 9—10 ivnyi kötet tartalma. E kötet előfizetési ára 1 frt, mely összeg Halmi János gym. tanárhoz Hódmezővásárhelyre küldendő.

— Szabó Endre költeményeire hirdetek előfizetést Kocsi Sándor. A 10—12 ivre terjedő kötet május hó végével hagyja el a sajtót. Egy példány előfizetési ára 1 frt, mely a kiadó VIII. kerület, országút 39. szám könyvnyomdai irodájába f. évi május 15-ig beküldendő. A fiatal költőtől lapunkban is több költemény jelent meg, s mai számunkban is van egy.

— Pestmegye monographiája, melyet Galgoczy Károly akadémiai tag irt, e nyáron fog megjelenni. A 60 ivre terjedő művet három kötetben a megye adja ki. Az előfizetési pénz (egy példány ára öt frt) Szilassy István alispánhoz küldendő.

— Két jeles gazdasági füzetelet vettünk a héten. Egyik Mátay Izidortól. „A szőlők veszedelme, a phylloxera természet és irtása“ czimű gyakorlati hasznu munka, mely Stolp Károly kiadásában, 86 lapon, 19 ábrával s egy térképpel jelent meg, s melyet hazai szőlőbirtokosaink figyelmesen bátran ajánlhatunk. Másik „A nemes fűz-művelés.“ Utasítás ültetvények alakítása és gondozására. Noethliches J. L. után sajtó jegyzetével bővítve, közli Kesseney Kálmán. Az Athenaeum tulajdona. Ára 60 kr.

— Uj tankönyv. Budapesten a Lampel-féle könyvkereskedés kiadásában megjelent: Schultz F. latin synonimikája középbiskolák használatára, magyarítottá Lévy István eperjesi kir. főgymn. tanár. Ára 1 frt 60 kr.

— A „Ujság könyvtár“-ból, melyet Lampel

Magy. hatóság... 16 krajczár; közbiztos... 10 krajczár.

HIRDETÉSEK.

Kiadó-hivatalunk számára hirdetőnyelket elfogad Bécsben: Haasenstein és Vogler Wallfischgasse Nr. 10, Mosse R. Sollerstrasse Nr. 2 4a Oppelk A. Wollzeile Nr. 22.

Német birodalmi levelezési lap. Török József, gyógyszerész úrnak Budapest. Rudolstadt Thuringiában.

Aszék Felsője Ferenc József király által szabad, valódi Arcanum a patkányok házi és mezei egerek, vakondok és csótányok kiirtására...

KERTÉSZ és EISERT Budapest, Dorottya-utca 2. színházi utca... párisi szilvívíz-készülékeinek

Jó és olcsó lábbeli kapható TEMESVÁRY EMÁNUEL magyar lábbeli-gyárában Budapest, király-utca 1. sz.

A FRANKLIN-TÁRSULAT kiadó-hivatalában (Budapest, egyetem-utca 4-ik sz.) megrendelhető: Legolcsóbb újság a magyar nép számára KÉPES NÉPLAP és POLITIKAI HIRADÓ

Uranok: Topánkák, fűzők, brünnelből, lakk-orr, szép tűzés-éktással...

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható: A BÜNTETTEK ÉS BÜNTETÉSEIK.

Fekete Bernát Magyarország első rendű műkereskedése és olajszinnyomatú képek raktára

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható:

KERTÉSZET KÉZIKÖNYVE. TŰZETES UTASÍTÁS A KONYHAKERTÉSZET, VIRÁGMIVELÉS ÉS GYÜMÖLCSNYESZTÉS KÖRÉBEN.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

A MÉTER-MÉRTÉK ISMERTETÉSE és az új mértékekkel való számolási mód. Tanodai és magánhasználatra készített Dr. LUTTER NÁNDOR.

ÁSVÁNYTAN. Felsőbb tanításra és gyakorlati használatra. Dr. SZABÓ JÓZSEF. Harmadik kiadás újból átdolgozva s tetemesen bővítve.

Utazó és lovagló-eszközök és más választás ajánlják KERTÉSZ és EISERT Budapest, Dorottya-u. 2.

Dr. Pattison köszvény-gyapottja enyhíti és gyorsan gyógyítja a köszvény és csúsz minden nemét...

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható: JELKY ANDRÁS rendkívüli kalandjai

Kilian Frigyes n. k. egyetemi könyvtárának Budapest, váci-utca, Rasche-fele házban, kapható: Földmértan.

Az alagutakról általában, az alagút-falazat eltorzításának okairól és egy új duczási rendszer ismeretése.

Dr. Dobránszky Péter. A hazai bányajog rövid áttekintése, figyelemmel az 1870-ki új magyar bányatörvényjavaslata...

A keskeny nyomú vasutak hivatása közlekedési eszközök sorában. Kiváló tekintettel a magyar állásra.

Feiweil Lipót első magyar vasbutor és takaréktűzhelygázi rakéta (alapítóléti 1846-ban) Budapest, síp-utca 22. sz.

A FRANKLIN-TÁRSULAT magyar irodalmi intézet kiadásában Budapest (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárban kapható:

ÁR-ÁTSZÁMITÁSI TABLÁZATOK a méter-rendszer- és régi mérték-rendszerek szerinti használatba hozása, tér-, köb- és űr-mértékekre továbbá a kalmár- és gyógyszer-tári súlyokra nézve.

Preis-Umrechnungs-Tabellen der gebräuchlichen Längen-, Flächen-, Körper- und Hohl-Masse, Handels- und Medicinal-Gewichte des metrischen Mass-Systemes im Vergleich zu den alten Mass-Systemen und umgekehrt.

Már teljesen megjelent! A kereskedelmi törvény magyarázata. Dr. SCHNIERER GYULA, kereskedelmi miniszteri osztálytanácsos, a kereskedelmi törvény tárgyalására egybehívott értekezlet volt szakelőadója.

MAGYAR SZENT ERZSÉBET ÉLETE. Dr. TOLDY LÁSZLÓ. Képekkel illusztrálva. Ára füzve 80 kr. — Diszkiadásban kötve 5 forint.

A Franklin-Társulat kiadó-hivatalában (Budapest, egyetem-utca 4-ik sz.) lehet megrendelni: Tizenegyedik évfolyam. Jogtudományi Közlöny. A kolozsvári és temesvári ügyvédi kamarák hivatalos közlönye.

Figyelemre méltó!

Azon t. hölgyek és menyasszonyok, kiknek szándékuk volt Budapestre menni nagyobb vásárlások végett, *fölkértem ezennel*

MÖSSNER JÓZSEF

„A MENYASSZONYHOZ“

cimzett vászon- és fehérnemű-kereskedésében magukat előjegyezteni és pedig következő célből: Miután az utazás Budapestre százakra menő költséggel van összekötve, az ott létező igen ismert „A menyasszonyhoz“ címzett vászon- és fehérnemű cég azon tisztelt hölgyek és menyasszonyoknak, kik teljes bizalommal vannak az említett cég iránt, oly ajánlatot tesz: legyenek szivesek megírni, hogy mely idő-tábjában és hová küldjék megbízott utazónkat, hogy a legtekélyesebb vászon és asztalnemű-mintagyűjteménnyel és a legrendesebbben dolgozott kész fehérneműekkel ellátva becses megrendeléseiket átvegye; s részünkről a legpontosabb a figyelmesebb kiszolgálást ígérhetünk a t. vevőknek, a legjobb minőségű árukat jutányos áruk mellett.

Szíves tudósításukat leginkább azon okból van szerencsénk kikérni: mivel ez által lehetséges lesz az utazó segéd uti költségeit *lehető legcsökélyebbre* szabni és ugyanazon utirányban levő több állomást rendes sorban meglátogatni.

E céből elegendő egy levelező lapon megírni

a lakhelyet, kívánt időt és a nevet,

melyre bővebb értesülés végett rögtön írunk a t. megkeresőknek.

Előjegyzések április 15-ig vétetnek fel.

Árjegyzékek, minták, méterátszámítási táblák bérmentve és ingyen küldetnek.

Hirdetmény.

A pesti hazai első takarékpénztár egyesület évi rendes közgyűlése

f. évi április 1-5-ö napján d. u. 3 órakor fog az intézet helyiségében megtartatni.

Tárgyai:

1. Igazgatói jelentés.
2. Az 1875. évi forgalom és mérleg közzététele.
3. A tiszta jövedelemről rendelkező.
4. Tíz igazgatónak, — és hat felügyelő bizottsági tagnak választása.
5. Választmányi előterjesztések és azok feletti határozat.

Mely közgyűlésre a t. részvényesek azon figyelemzettel hivatnak meg, hogy az alapszabályok 16. §-a értelmében szavazati jogát csak személyesen megjelenő oly részvényes gyakorolhatja, kiknek részvénye 1875 év utolsó napjáig nevére iratott s a közgyűlést megelőző nap déli 12 órájáig a társaság pénztáránál szelvényeivel együtt letétetik. Kelt Budapestben a választmányok 1876. évi márczius 15-én tartott üléséből.

Magyar László, titkár.

Hajós József, igazgató.

(Utányomat nem díjazatik.)

1776

Legszebb névnap ajándékul

Orlicz Rudolf mennyiségtanár úrnak, Berlin, Wilhelmstrasse 127, egy

játék-utasítását

kaptam. A legutóbbi prágai húzáson ily utasítással

egy 9000 frtos terno

nyerék. Bizonytalán igen szép ajándék, ha még hozzá vesszük, hogy annak folytán egyetlen leányom azonnal véglegényt kapott.

Temesvár. Bergmann T.

Különös figyelemre méltó!

A hírneves **SEB-TAPASZ**, dr. FORTI-féle

mely rendkívül gyógyereje, elválasztó, érelő és fájalmat csillapító hatás által, leggyorsabb, legbiztosabb s gyógyereje eszközök közül különösen bajokban. Egy csomag ára 50 kr, nagyobb csomagé 1 frt használati utasítással együtt; postán küldve 20 krral több. Központi küldeményező raktár Pesten:

TÖRÖK JÓZSEF, gyógyszerész úrnak, Király-utca 7. sz.

Ezen kitűnő hatáson nem eléggé ajánlható gyógytáras készítménye Forti László. Lakás: Budán, Ráczváros, fő-utca 500.

Vidéki raktárak az ismert gyógyszerészeknél.

A Franklin-Társulat

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4. szám) megjelent és minden könyvtárnál kapható:

WAGNER LÁSZLÓ.

Gazdasági

műszaki vegytan.

114 fametszettel.

Fűzve 4 forint o. é.

ROBEY ÉS TÁRSAI

gazdasági gépgyárművek és mérnökök

Budapest, üllői-út 1. szám,

ajánlják

világhírű gőzgépeiket, cséplőgépeiket,

2 lovas sorvetőgépeiket,

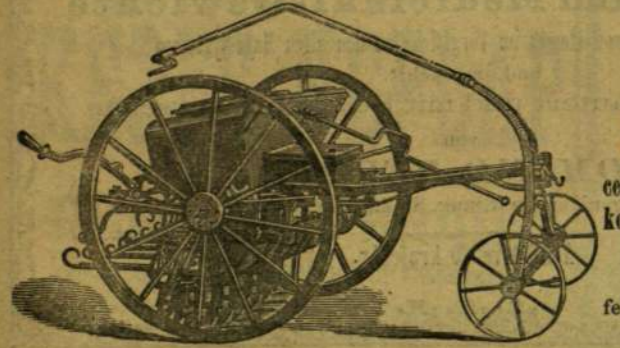
centrifugál szivattyúkat, arató- és kaszáló-gépeket, lögréteket,

konkolyválasztókat, szelők- és szóró-restákat, és minden más,

a gazdasági gépszakmába vágó eszközöket.

Elvállalnak minden gépjávitást, rétek öntözési és szárazra fektetési berendezéseket. 1715

Árjegyzékkel kívánatra ingyen szolgálnak.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

magyar irodalmi intézet kiadásában Budapestben (egyetem-utca 4-ik szám) megjelent és minden könyvtárnál kapható:

ÚJ KIS REGÉLŐ.

Elbeszélések az ifjuság számára.

Andersen, Campe, Schmid Kristóf és Zschokke

művei után

MILESZ BÉLA.

Négy fametszettel.

Borítékba keményen kötve ára 1 forint 50 krajczár.

FUTRI KATA.

Helm Klementina műve után magyarított

EMILIA.

Ára képes borítékba fűzve 1 frt 50 kr.

Az osztrák-magyar birodalom hadseregnek szervezete.

A m. kir. honvédelmi miniszter által 30119/I E és 1875. számú rendelettel elfogadott

tan- és kézikönyv.

Irta

Sztráva Miklós,

m. kir. honv.-százados és tanár a m. kir. honv. Ludovica-akadémiában.

ELSŐ FÜZET.

Közös hadsereg.

Ára fűzve 2 frt.

Dr. W. Strauß

Mafrenapothek Mainz

A perui coca-növény esodlatos táp- és gyógyerejét Humboldt Sándor ezerszavakkal ajánlotta: „szukmellűség és gumó a coquerosoknál nem fordul elő és testük a legnagyobb megerötetes mellett is minden táplálék és álm nélkül napokon át éperős marad.“ — Boerhave, Bonpland. Taudi és valamennyi dél-amerikai utazók által bebizonyított; a német tudósvilág elméletileg már régen, gyakorlatilag azonban csak a mainzi „szerecsen“-hez címzett gyógytár Sampson tanár-féle coca-készítmények használata által van elismerve, miután ezek friss növényből készülvén s minden hathatós alkotórész változatlanul megtartanak Ezen készítmények a beteggyón ezerszeresen meg-tízértett mell- és tüdőbetegségeknél, sőt előhaladt korban s kitűnő hatással bírnak (I. sz. lapdacs), gyógyeregen gyógyít minden altesti- és emésztési-betegségeket (II. sz. lapdacs és bor), pótolhatlan minden idegbetegségek és egyetlen gyógyerő gyógytár, különösen mindenféle gyógyosság ellen (III. sz. lapdacs és borszesz). — Ára 1 doboznak 2 frt, 6 doboz 10 frt, 1 üveg 2 frt.

Kimerítő felvilágosítás dr. Sampson tanár-tól, mely a cocát helyszínen gondosan tanulmányozta, ingyen s bérmentve a „szerecsen“-hez címzett gyógytár Mainzban, és raktárát által Pesten: Török J., gyógytár, főraktár Magyarországra nézve. Brunn; Schönach Fer., gyógytár, Prágában; Fürst József, gyógytár, Bécsben; Haubner Ede, angyal-gyógytár, Hof 6., főraktár Ausztriára nézve. 448 (26)

A FRANKLIN-TÁRSULAT magy. irod. intézet kiadásában (Budapest, egyetem-utca 4) megjelent és kapható:

REGÉK.

Irta

WOHL STEPHANIE.

Második bővített kiadás.

Hat fametszettel.

Képes borítékba keményen kötve, ára 2 forint.

Diszkutésben ára 3 forint

VASÁRNAPI UJSÁG

Előfizetési föltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: / egész évre ... 12 frt / félre ... 6 * / Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG: / egész évre ... 8 frt / félre ... 4 * / Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: / egész évre ... 6 frt / félre ... 3 *

13. szám. — 1876. Budapest, márczius 26. XXIII. évfolyam.

FREILIGRATH FERDINÁND.

1810—1876.

KÜLÖNCZSÉG, a minek sokan az új utak és új modor követését mindjárt hajlandók bélyegezni, nem tesz ugyan mulhatatlanul költővé vagy épen lángészszé senkit, de nem is teszi lehetetlenné, hogy valaki azzá legyen. S pedig e tévedésekbe, mind a kettőbe, bele estek az illetők ama férfiu megítélésénél, ki egykor — ez előtt jó harmincz-negyven évvel — oly nagy zajt ütött fellépésével a német irodalomban, s kinek e napokban halála hírért hozta meg a táviró. Sokan különöncségét magában is elégséges jogcímül tekintették a költői hírnévre; mások csak a miatt tagadták meg jogosultságát. Különösen, hogy egy kereskedői pályára készült s az Amsterdam ódon városában kereskedősegédi minőségben alkalmazott ifju merészkedett a Parnassusra, a Götthe isteni ebédjéről maradt hulladékokon táplálkozó utánczok zsbájába egészen új hangokat kiáltani: ez magában elég érdem volt némelyek s megbocsáthatatlan bűn mások szemében. Az bizonyos, hogy a Götthe utáni korszakban, Uhlandon és Heinén kívül senki sem tett oly nagy hatást a német lyrikusok közül, mint Freiligrath. De ma, annyi év s évtized után maga e hatás és zaja sem adhat kellő mértéket az ítéletre. A költő s művei belső értéke egyedül, a mi után, nem tekintve a külső viszonyokra, kell őt megítélnünk. S ez ítélet ma nem hangozhatik másképp, mint ugy, hogy „Az oroszlan lovaglása.“ — „A képes biblia“ — és „A virágok bosszúja“ írója, bár nagy műveket nem alkotott, s művei nagy része és talán legjáva, a szokásos műszabályok és osztályozások szerint alig sorozható: tagadhatatlanul nagy költői tehetség; mert képzelete gazdag és eleven, fogékonyasága az emberi élet és a természet benyomásai iránt rendkívüli, lelkülete forró és szenvedélyes, s költői előadása — bár a kirívó színekben, sőt túlzásokban gyönyörködik, — megkapó és hatalmas. Előszeretettét a rendkívüli, a különleges, sőt a bizarr iránt, szellemének nyugtalansága magyarázza meg, de művészi érzéke mérsékli; s jellemének fővonása, a hatalmas tevékenység, teljes mértékben átment és kifejezést nyert költészetében is.

FREILIGRATH FERDINÁND.